

**ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра обліку та оподаткування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему: Облік та аналітичне забезпечення електронної комерції на ТОВ
«ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ»

Виконала: студентка 2 курсу, групи 8.0712-оа-1
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньої програми «Облік і аудит»

А.В. Конєва

Керівник д.е.н., професор Проскуріна Н. М.

Рецензент к.е.н., ст. викладач Гороховець Ю.А.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Зав. кафедрою _____ Н.М. Проскуріна
«___»_____ 2023р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Коневій Анні Василівни

1. Тема роботи: Облік та аналітичне забезпечення електронної комерції на ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ»
керівник роботи Проскуріна Неля Миколаївна, д.ек.н., професор,
затверджені наказом ЗНУ від 01.05.2023 р., № 650-с, 18.09.2023 р. №1446-с.
2. Строк подання студентом роботи 24 листопада 2023 р.
3. Вихідні дані до роботи: спеціальна література, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, дані фінансової звітності підприємства.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити дослідити теоретичні підстави функціонування та нормативно-правове регулювання електронної комерції в Україні; окреслити теоретико-методологічні основи побудови облікового процесу на підприємствах електронної комерції; проаналізувати аналітичне забезпечення електронної комерції на торговельних підприємствах України; визначити особливості організації та методики обліку електронної комерції на прикладі ТОВ «Техносервісексперт»; розробити пропозиції щодо удосконалення системи бухгалтерського обліку на підприємстві електронної комерції.
5. Перелік графічного матеріалу: 17 таблиць, 15 малюнків.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	д.е.н., професор Проскуріна Н. М.	19.08.2023	19.08.2023
2	д.е.н., професор Проскуріна Н. М.	16.09.2023	16.09.2023
3	д.е.н., професор Проскуріна Н. М.	07.10.2023	07.10.2023

7. Дата видачі завдання: 01.06.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану роботи, підбір літератури	липень 2023	виконано
2.	Написання вступу	липень 2023	виконано
3.	Виконання першого розділу	серпень 2023	виконано
4.	Виконання другого розділу	вересень 2023	виконано
5.	Виконання третього розділу	жовтень 2023	виконано
6.	Написання висновків	листопад 2023	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	листопад 2023	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	грудень 2023	виконано

Студент _____
(підпис)

А.В. Конєва

Керівник роботи _____
(підпис)

Н.М. Проскуріна

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____

В.В. Сьомченко

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 96 с., 3 розділи, 17 табл., 15 рис., 5 додатків, 83 джерела.

ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ, ОБЛІКОВО - АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ, ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛЯ

Об'єкт дослідження – процес обліку та аналітичного забезпечення електронної комерції на торговельних підприємствах України.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення процесів обліку та оподаткування операцій електронної комерції як умови підвищення ефективності і результативності діяльності суб'єктів господарювання та покращення якості та достовірності звітності підприємства.

Методи дослідження: основою наукового дослідження є діалектичний метод пізнання. Для досягнення мети використані наукові методи, які застосовуються при вивченні соціально-економічних процесів і явищ, а саме: методи порівняння, теоретичного узагальнення; методи індукції та дедукції, аналізу і синтезу; методи порівняння, наукової абстракції, системності, комплексності та ін.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретико-методичному обґрунтуванні та вирішенні комплексу практичних питань, пов'язаних з обліком та аналітичним забезпеченням електронної комерції.

У процесі дослідження отримано наступні результати, яким притаманна наукова новизна:

– удосконалено термінологічний апарат у сфері електронної комерції шляхом уточнення та розширення поняття «електронна комерція»;

– удосконалено методику обліково-аналітичного забезпечення електронної комерції на підприємстві в частині: деталізації Робочого плану рахунків бухгалтерського обліку з описом змісту запропонованих рахунків бухгалтерського обліку для суб'єктів електронної комерції; розробкою відповідної кореспонденцією рахунків бухгалтерського обліку;

– сформовано пропозиції щодо покращення системи оподаткування операцій Інтернет-торгівлі через впровадження веб-лічильника, що надасть можливість налагодження процедури реєстрації суб'єктів електронної комерції та взаємодії щодо обміну даними між фіскальними контролюючими органами на рівні держави.

Отримані результати наукового дослідження спрямовані на підвищення достовірності відображення в обліку та звітності інформації щодо торгівельної діяльності через мережу Інтернет та можуть застосовуватися в вітчизняній практиці комерційних підприємств.

SUMMARY

Qualifying work contains: 96 pp., 3 sections, 15 fig., 17 tab., 5 annex, 83 references.

ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT, E-COMMERCE, TRADE, INTERNET, ORGANIZATION AND ACCOUNTING METHODS, TAXATION

The object of the research is the process of accounting and analytical support of e-commerce at trading enterprises of Ukraine.

The purpose of the qualification work is to substantiate the theoretical provisions and develop practical recommendations for improving the processes of accounting and taxation of e-commerce operations as a condition for increasing the efficiency and effectiveness of business entities and improving the quality and reliability of enterprise reporting.

Research methods: the basis of scientific research is the dialectical method of cognition. To achieve the goal, scientific methods are used, which are used in the study of socio-economic processes and phenomena, namely: methods of comparison, theoretical generalization; methods of induction and deduction, analysis and synthesis; methods of comparison, scientific abstraction, systematicity, complexity, etc.

The scientific novelty of the obtained results lies in the theoretical and methodological substantiation and solution of a complex of practical issues related to the accounting and taxation of electronic commerce.

In the process of research, the following results were obtained, which are characterized by scientific novelty:

- the terminological apparatus in the field of electronic commerce was improved by clarifying and expanding the concept of «electronic commerce»;

– the method of accounting and analytical provision of e-commerce at the enterprise has been improved in terms of: detailing the Work plan of accounting accounts with a description of the content of the proposed accounting accounts for e-commerce entities; development of corresponding correspondence accounting accounts;

– proposals have been made to improve the system of taxation of Internet trade operations through the introduction of a web counter, which will provide an opportunity to establish the procedure for the registration of e-commerce entities and interaction regarding the exchange of data between fiscal control bodies at the state level.

The obtained results of the scientific research are aimed at increasing the reliability of the display in accounting and reporting of information on trading activities via the Internet and can be applied in the domestic practice of commercial enterprises.

СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ

D2C – модель прямої взаємодії виробничого підприємства зі споживачами

B2B – модель взаємодії між підприємствами

B2C – модель взаємодії між підприємствами та споживачами

COT – Світова організація торгівлі (COT),

ЮНКТАД – Комісія ООН з торгівлі та розвитку

ОЕСР – Організація економічного співробітництва та розвитку

ВМО – Всесвітня митна організація

ВОІВ – Всесвітня організація інтелектуальної власності

ЄС – Європейський Союз

ЗУ – Закон України

П(С)БО – Положення (стандарти) бухгалтерського обліку

НП(С)БО – Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку

М(С)ФЗ – Міжнародних стандартів фінансової звітності

М(С)БО – Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку

ЄСВ – єдиний соціальний внесок

ПДФЛ – податок з доходів фізичних осіб

ВЗ – військовий збір

ПДВ – Податок на додану вартість

ТМЦ – Товарно-матеріальні цінності

МШП – Малоцінні швидкозношувані предмети

ТЗВ – Транспортно-заготівельні витрати

ОЗ – Основні засоби

НМА – Нематеріальні активи

і т.д. – і так далі

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

РЕФЕРАТ

SUMMARY

СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ

ВСТУП..... 11

РОЗДІЛ 1 КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВО–
АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В
УКРАЇНІ

1.1 Теоретичні підстави функціонування та нормативно – правове
регулювання електронної комерції в Україні..... 16

1.2 Теоретико-методологічні основи побудови облікового процесу на
підприємствах електронної комерції..... 25

1.3 Аналітичне забезпечення електронної комерції на торгівельних
підприємствах України 39

РОЗДІЛ 2 ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ТОРГІВЛІ НА
ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ».

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства..... 48

2.2 Організація та методика обліку електронної комерції на
підприємстві..... 59

2.3 Пропозиції щодо удосконалення системи бухгалтерського обліку на
підприємстві електронної комерції 64

РОЗДІЛ 3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ
АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ НА
ОСНОВІ АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ»

3.1 Аналіз стану матеріальних ресурсів підприємства..... 75

3.2 Аналіз обсягу реалізації продукції..... 85

3.3 Напрями вдосконалення аналітичного забезпечення електронної

	1
комерції на торгівельних підприємствах України.....	93
ВИСНОВКИ.....	99
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ.....	102
ДОДАТКИ.....	111
ДОДАТОК А Методи оцінки вибуття запасів	111
ДОДАТОК Б Розрахункові первинні документи ТОВ «Техносервісексперт».....	113
ДОДАТОК В Фінансова звітність підприємства за 2019 рік.....	114
ДОДАТОК Д Фінансова звітність підприємства за 2020 рік.....	116
ДОДАТОК Е Фінансова звітність підприємства за 20121 рік.....	128

ВСТУП

Сучасні умови ведення бізнесу переживають значну та стрімку трансформацію, спричинену прогресивним розвитком електронної комерції. З огляду, на ці тенденції, можна з впевненістю стверджувати, що значення електронної комерції як місця концентрації фінансових ресурсів значно підвищується. Саме тому, надзвичайно важливим в умовах сьогодення, своєчасно звернути увагу на особливості регулювання фінансово-господарської діяльності, облік та аналітичне забезпечення електронної комерції, формування методичних основ системи оподаткування на підприємствах, що здійснюють свою діяльність за допомогою мережі Інтернет. Адже несвоєчасне адаптування до таких мінливих умов діяльності призводить до гальмування розвитку електронної комерції в державі та значних втрат податкових надходжень.

Багато зарубіжних та вітчизняних вчених звертають свою увагу на проблемні аспекти, які наразі виникають у сфері електронної комерції, та пов'язані з процесами документуванням, аналітичного забезпечення, організацією та методикою бухгалтерського обліку й оподаткуванням операцій торгівлі через мережу Інтернет. Так, А. Кужелюк досліджує загальні характеристики, місце інтернет-магазинів у розвитку електронної комерції в Україні та особливості оподаткування у даній сфері; Ю. Паламаренко зосереджує свою увагу на теоретико-практичних аспектах організації бухгалтерського обліку; Л. Товкун присвячує свої роботи особливостям нормативно-правового регулювання електронного бізнесу, формуванню його ринкової вартості та облікового відображення господарських операцій від створення Інтернет-магазину до реалізації товарів. Проблемні аспекти обліку торгової діяльності через мережу Інтернет, також розкрито у працях О. Шалевої, Ф. Бутенця, В. Плєскач та інших поважних вчених та економістів.

Високо оцінюючи науковий внесок названих учених, слід зазначити, що

більшість наукових доробок спрямована на вивчення Інтернет-торгівлі в цілому, досить детально досліджені загальні питання обліку операцій електронної комерції. Проте невирішеними залишаються проблемні питання бухгалтерського та фінансового обліку, оподаткування та внутрішнього контролю електронної комерції, оскільки даний вид бізнесу має ряд специфічних особливостей. Проблемним питанням залишається питання формування облікової політики підприємства в частині операцій Інтернет-торгівлі, відображення і розкриття інформації про реалізацію товарів, робіт, послуг як форми електронної комерції у звітності підприємств. Немає єдиної думки щодо відображення в обліку витрат торгівлі через мережу Інтернет. Потребує детального розгляду методика аналізу операцій електронної комерції з урахуванням їх природно-економічних особливостей і кон'юнктури товарного ринку. Вимагають вивчення та удосконалення процедури контролю операцій електронної комерції і методичні рекомендації щодо їх документального оформлення, оскільки здебільше комерційні підприємства застосовують типові процедури контролю та не враховують специфічні ознаки електронного бізнесу.

Враховуючи вищезазначене доцільно говорити про актуальність подальшого вивчення даного питання з метою практичного впровадження результатів досліджень в комерційну практику вітчизняних бізнес-структур. Науково-теоретична значимість та практична потреба у вирішенні зазначених проблем стали підґрунтям вибору теми магістерської роботи, її структури, мети та завдань, крім того, перспективним напрямом наукових досліджень є формування рекомендацій методичного характеру.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення процесів обліку та аналітичного забезпечення електронної комерції як умови підвищення ефективності і результативності діяльності суб'єктів господарювання та покращення якості та достовірності звітності підприємства.

Для досягнення поставленої мети визначені і вирішувалися такі

завдання:

- дослідити теоретичні підстави функціонування та нормативно-правове регулювання електронної комерції в Україні;
- окреслити теоретико-методологічні основи побудови облікового процесу на підприємствах електронної комерції;
- проаналізувати аналітичне забезпечення електронної комерції на торговельних підприємствах України;
- визначити особливості організації та методики обліку електронної комерції на прикладі ТОВ «Техносервісексперт»;
- розробити пропозиції щодо удосконалення системи бухгалтерського обліку на підприємстві електронної комерції.

Об'єкт дослідження – процес обліку та аналітичного забезпечення електронної комерції на торговельних підприємствах України.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, організаційних і методичних аспектів обліково-аналітичного забезпечення електронної комерції як передумови ефективного розвитку комерційного підприємства.

Основою наукового дослідження є діалектичний метод пізнання. Для досягнення мети використані наукові методи, які застосовуються при вивченні соціально-економічних процесів і явищ, а саме: методи порівняння, теоретичного узагальнення (при дослідженні та уточненні сутності понять «електронна комерція»); методи індукції та дедукції, аналізу і синтезу (при дослідженні теоретичних питань операцій Інтернет-торгівлі товарами роботами, послугами); методи порівняння, наукової абстракції, системності, комплексності (при розробці пропозицій щодо удосконалення методики обліку та аналітичного забезпечення електронної комерції на підприємстві з урахуванням змін в нормативно-правовому) та ін.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретико-методичному обґрунтуванні та вирішенні комплексу практичних питань, пов'язаних з обліком та оподаткування електронної комерції. У процесі дослідження отримано наступні результати, яким притаманна наукова

новизна:

- удосконалено термінологічний апарат у сфері електронної комерції шляхом уточнення та розширення поняття «електронна комерція», що всебічно конкретизує об'єкти системи електронної комерції та об'єднує у собі головні особливості такої діяльності на сучасному етапі дії нормативно-правових актів;

- удосконалено методику обліково-аналітичного забезпечення електронної комерції на підприємстві в частині: деталізації Робочого плану рахунків бухгалтерського обліку з описом змісту запропонованих рахунків бухгалтерського обліку для суб'єктів електронної комерції, щодо визначенням доходів та витрат електронної комерції; виокремлення основних складових частин в обліку електронної комерції; визначенням типізації розрахунків в сфері електронної комерції; розробкою відповідної кореспонденцією рахунків бухгалтерського обліку;

- сформовано пропозиції щодо покращення системи оподаткування операцій Інтернет-торгівлі через впровадження веб-лічильника, що надасть можливість налагодження процедури реєстрації суб'єктів електронної комерції та взаємодії щодо обміну даними між фіскальними контролюючими органами на рівні держави.

Отримані результати наукового дослідження спрямовані на підвищення достовірності відображення в обліку та звітності інформації щодо торгівельної діяльності через мережу Інтернет та можуть застосовуватися в вітчизняній практиці комерційних підприємств.

Інформаційну основу дослідження становлять законодавчо-нормативні акти України, положення (стандарти) бухгалтерського обліку, наукові праці з даної проблеми вітчизняних і зарубіжних вчених, фінансова і статистична звітність, внутрішня облікова документація досліджуваного підприємства.

Основні результати дослідження, що викладені в кваліфікаційній роботі, пройшли апробацію: шляхом обговорення на ІХ Міжнародній науково-практичній конференції «Теоретичні та практичні аспекти розвитку науки та

освіти» (29 – 30 вересня 2023 року; Львів, Україна). А також шляхом публікації двох наукових статей: «Програмне забезпечення як складова обліково-аналітичного забезпечення електронної комерції на торгівельних підприємствах України» у фаховому виданні наукових праць «Фінансові стратегії інноваційного розвитку економіки» випуск №3 (59)/2023 (Запоріжжя, 2023 р.) та випуск №1 (61)/2024 (Запоріжжя, 2024 р.). Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Вказується, на яких наукових з'їздах, конференціях, симпозіумах, нарадах оприлюднені результати досліджень, що включені до кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, 3-х розділів, висновків, переліку використаних джерел і додатків. Основний зміст викладено на 96 сторінці друкованого тексту, 15 рис., 17 табл., 83 посилання, 5 додатків.

РОЗДІЛ 1

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВО - АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В УКРАЇНІ

1.1 Теоретичні підстави функціонування та нормативно-правове регулювання електронної комерції в Україні

Розвиток інформаційно-телекомунікаційних технологій та поширення мережі Інтернет у сучасному світі характеризуються стрімкістю та безперервністю своїх процесів. Впливаючи на усі сфери людської діяльності, дані явища ґрунтовно змінюють міжнародні та національні економіки, функціонування усіх бізнес-процесів та умови здійснення господарської діяльності. Поширеність та легкість доступу до мережі Інтернет зумовили появу нової форми торгівлі – електронної. Наразі господарська діяльність у сфері електронної комерції в Україні в першу чергу пов'язана саме з торгівлею через мережу Інтернет [61].

Роль електронної комерції у формуванні бізнес-процесів з кожним роком збільшується та об'єднує величезну кількість суб'єктів господарської діяльності та покупців з усього світу за допомогою мережі Інтернет. Не дивлячись на уживаність даного терміну, все ще не існує єдиного трактування поняття «електронна комерція» або «електронної торгівлі». Тож, є доцільним дослідити та проаналізувати зміст вже існуючих визначень (табл. 1.1).

Зарубіжні та вітчизняні вчені у своїх визначеннях звертають увагу на те, що здійснення господарської діяльності у сфері електронної комерції можливе лише з використанням комп'ютерної техніки та за допомогою електронних комунікацій та технологій.

Маєвська А. А. [24] та Шалева О. І. [74] зазначають, що даний вид торгівельної діяльності здійснюється не в процесі фізичного обміну, тобто

дистанційно, за межами стаціонарних торговельних майданчиків.

Таблиця 1.1 – Трактування поняття «електронна комерція» різними науковцями

№	ППП автора	Трактування
1	2	3
1.	Шалева О. І.	«Електронна комерція – комерційна взаємодія суб'єктів бізнесу з приводу купівлі та продажу товарів/послуг з використанням інформаційних мереж» [74].
2.	Бутенець Ф. Ф.	«Електронна торгівля – вид дистанційної торгівлі товарами з використанням комп'ютерної та телекомунікаційної техніки» [3].
3.	Chaffey D.	«Електронна комерція – діяльність, що охоплює всі типи електронних транзакцій між організаціями та зацікавленими особами» [78].
4.	Маєвська А. А.	«Електронна комерція – форма ділових операцій, де сторони взаємодіють через електронні технології, а не в процесі фізичного обміну чи контакту» [24].
5.	Плескач В. Л., Затонацька Т. Г.	«Електронна комерція – ведення бізнесу за допомогою застосування засобів електронної торгівлі, які ґрунтуються на використанні електронних комунікацій та технологій оброблення цифрової інформації» [42].
6.	Соболев В.О.	«Електронна торгівля - це організація і технологія процесу купівлі-продажу товарів, в якому весь цикл комерційної транзакції або її частина відбувається електронним способом із використанням телекомунікаційних мереж та електронних фінансово-економічних інструментів за допомогою реклами й розповсюдження товарів і послуг у мережі Інтернет» [80].
7.	Ткаченко С.О	«Електронна торгівля це специфічна форма реалізації, заснована на системі знань щодо обороту товарів на основі інформаційних технологій, що інтегрує торговельну діяльність у внутрішньому та зовнішньому середовищі підприємства, підкоряючись міжнародним правилам торгівлі та базується на глобальній ієрархічно організованій електронній системі» [81].
8.	Макарова М. В.	«Електронна торгівля – це купівля та продаж товарів та послуг за допомогою засобів мережі Інтернет» [25].
9.	Міщенко В. І., Шаповалов А. В., Юрчук Г. В.	«Електронна торгівля - комерційна діяльність у сфері реклами та поширення товарів і послуг шляхом використання мережі Інтернет» [29].

Бутенець Ф. Ф. [3] досліджує феномен електронної комерції як продаж тільки товарів через Інтернет, а Котлер Ф., Бергер Г. та Шалева О. І. [74] акцентують увагу на тому, що реалізовувати можна не тільки товари, а й послуги. Слід зауважити, що у своїх наукових дослідженнях вчені не виділяють роботи, як окремий вид здійснення господарської діяльності. Тож,

вважаємо необхідним акцентувати увагу на тому, що об'єктом здійснення електронної торгівлі є не тільки товари та послуги, а й роботи.

Також особливу увагу слід приділити тому, що велика кількість економістів вважають доцільним ототожнювати поняття «електронна комерція» та «електронна торгівля». Так Макарова М. В. у своїй науковій праці дає наступне визначення: електронна комерція (електронна торгівля) – це форма відвантаження продукції або надання послуг, при якій вибір та замовлення виконуються за допомогою мережі Інтернет та комп'ютерної техніки, а усі розрахунки та документообіг здійснюються з використанням електронних засобів платежу та документів [25].

Враховуючи вище зазначене, можна зробити висновок, що категорії «електронна торгівля» і «електронна комерція» і є достатньо тотожними поняттями, що мають наступні ключові спільні характеристики [83]:

- комерційна діяльність у віртуальному (цифровому) просторі, що проводиться в цілях купівлі та продажу товарів і послуг;
- створення ділових угод з використанням телекомунікаційних засобів, які передбачають перехід прав власності на об'єкт купівлі-продажу та спрямовані на отримання прибутку;
- ділова-активність у віртуальному просторі, що спрямована на організацію взаємодії між покупцями і споживачами на глобальних ринках товарів і послуг.

Спираючись на праці таких вчених як Макарова М. В. [25], Кужелюк А. В. [22], Товкун Л. В. [72], Паламаренко Ю. О. [39], ми вважаємо за доцільне ототожнювати поняття «електронна комерція» та «електронної торгівлі» в межах даної роботи.

Дослідивши трактування економічної категорії «електронна комерція» у роботах зарубіжних та вітчизняних вчених, вбачається доцільним під електронною комерцією розуміти відносини, що виникають з приводу купівлі/продажу товарів, послуг та робіт та з метою отримання доходу і здійснюються поза стаціонарними торгівельними майданчиками за

допомогою мережі Інтернет. Запропоноване визначення більш конкретизує об'єкти системи електронної комерції та об'єднує у собі головні особливості такої діяльності на сучасному етапі дії нормативно-правових актів.

Сучасний етап розвитку електронної торгівлі характеризується великою кількістю видів діяльності, що включає в себе як замовлення цифрового контенту для миттєвого споживання у мережі Інтернет, так і замовлення стандартних товарів і послуг. Спираючись на це, виділяємо основні форми електронної торгівлі [79]:

- вед-сайти та маркетплейси для оптових та роздрібних продажів одразу споживачам;
- забезпечення онлайн-ринків, де роль виробника виконують треті особи та реалізація товарів відбувається через від підприємців до споживачів (модель бізнес для споживача, B2C);
- реалізація та обмін між підприємцями (модель бізнес для бізнесу, B2B);
- збір і використання аналітичних даних через web-контакти і соціальні мережі для обслуговування підприємців;
- B2B обмін електронними даними;
- маркетингова діяльність.

Варто звернути увагу і на те, що закон Комісії ООН по праву міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ) «Про електронну торгівлю» трактує поняття електронної торгівлі значно ширше ніж більшість науковців, виходячи за рамки мережі Інтернет. Зазначений закон охоплює питання, що мають вплив на усі торговельні відносини, як договірні, так і недоговірні. Відносини торгового характеру включають такі угоди: будь-яка реалізація або бартер товарами або послугами; дистриб'юторські угоди; комерційне представництво і агентські відносини; факторинг; лізинг; будівництво; надання послуг консультативного характеру; інжиніринг; купівля та продаж ліцензій; інвестування; фінансування; банківські та страхові послуги; перевезення товарів і пасажирів різними видами транспорту тощо [79].

Стрімкий розвиток та розповсюдженість електронної комерції в нашій країні вимагає постійного моніторингу та удосконалення нормативно-правової бази в сфері організації бізнесу, методики обліку та оподаткування. Несвоєчасне адаптування до таких швидких трансформацій у зазначеній сфері призводить до браку та неточності облікової інформації, фінансових втрат суб'єктів електронної торгівлі та, як наслідок, до зниження податкових надходжень в державі.

Нормативно-правове регулювання електронної комерції в більшості економічно розвинених країн розпочало свій розвиток у 90-х роках ХХ століття. Станом на сьогодні у світі більше ніж 74% країн мають законодавчу базу, що визначають та регулюють торгівельну діяльність через мережу Інтернет; приблизно 55% держав мають законодавство, яке забезпечує захист особистих даних усіх сторін зазначеного виду діяльності, та лише 47% країн мають нормативно-правові акти, що закріплюють права та особливі юридичні аспекти захисту прав споживачів у секторі електронної торгівлі. У провідних країнах світу нормативно-правова база функціонування електронної комерції є дуже розвинутою: більше 97% держав мають закони, що регламентують здійснення електронних операцій та забезпечують захист персональних даних, а 86% країн мають необхідне правове підґрунтя для захисту прав споживачів на електронному ринку. Низькі показники щодо нормативно-правового забезпечення електронної комерції мають африканські країни, що становить приблизно 40% [82].

Результати проведеного дослідження нормативно-правового регулювання різних аспектів діяльності електронної торгівлі в Україні, а також їх призначення, наведено в табл. 1.2.

Доречно звернути увагу на той факт, що у 2021 році світ побачила нова редакція Закону України «Про електронну комерцію» від 03.09.2015 р. № 675-VIII [52], який введено в дію з 01.08.2022 р. Даний законодавчий акт, на сьогодні, є єдиним нормативно-правовим документом, який регламентує особливості саме Інтернет-торгівлі в Україні.

Таблиця 1.2 – Нормативно-правове регулювання електронної торгівлі в Україні

Нормативний документ	Призначення
1	2
Конституція України (розділ II ст. 42; в редакції станом на 01.01.2020)	«Усі мають право здійснювати підприємницьку діяльність згідно з чинним законодавством. Країна гарантує захист конкуренції у такій діяльності» [18].
Господарський кодекс України (в редакції станом на 12.01.2022)	«Регулює механізм взаємодії між суб'єктами підприємницької діяльності та споживачами, включаючи електронну комерцію» [9].
Податковий кодекс України (в редакції станом на 01.01.2022)	«Закріплення вимоги та обмежень стосовно оподаткування підприємств електронної комерції, правила щодо застосування спрощеної системи оподаткування» [44].
Кримінальний кодекс України (в редакції станом на 05.01.2022)	«Визначення переліку товарів, які є незаконними для реалізації через мережу Інтернет, та кримінальної відповідальності при здійсненні даного правочину» [21].
Закон України «Про електронну комерцію» (в редакції станом на 01.01.2022)	«... визначає організаційно-правові засади діяльності у сфері електронної комерції в Україні, встановлює порядок вчинення електронних правочинів із застосуванням інформаційно-комунікаційних систем та визначає права і обов'язки учасників відносин у сфері електронної комерції» [52].
Закон України «Про захист прав споживачів» (в редакції станом на 01.08.2021)	«Регулює взаємовідносини між особами, що реалізують та кінцевими споживачами товарів, робіт і послуг різних форм власності, визначає права споживачів та механізм їх захисту згідно з чинним законодавством країни» [12].
Правила продажу товарів на замовлення та поза торговельними або офісними приміщеннями (в редакції станом на 02.10.2020)	«Містить основну інформацію стосовно: – відносин між особами, що купують та особами, що займаються реалізацією товарів за замовленням та поза торговельними приміщеннями за умови наявності договорів купівлі-продажу, укладених дистанційно; – правил належного торговельного обслуговування та реалізації якісних та безпечних товарів» [57].
Правила роздрібною торгівлі непродовольчими товарами (в редакції станом на 02.10.2020)	«Окреслює порядок купівлі, зберігання та продажу непродовольчих товарів через мережу роздрібною торгівлі, а також містить вимоги щодо виконання права споживачів на належні, якісні та безпечні товари і прийняттого рівня обслуговування у торговельній мережі» [58].

Закон України № 675-VIII [52] під електронною комерцією пропонує розуміти «відносини, що спрямовані на отримання прибутку та виникають під час вчинення правочинів щодо набуття, зміни або припинення цивільних прав та обов'язків, здійснені дистанційно з використанням інформаційно-

телекомунікаційних систем, внаслідок чого в учасників таких відносин виникають права та обов'язки майнового характеру» [52].

Варто зазначити, Закон України № 675-VIII [52] діє з 2015 року та має низку проблемних аспектів серед яких можна виділити [41]:

– непорівнюваність укладення договорів у письмовій та електронній формах. Дана невідповідність спричинена тим, що електронний договір може бути підписаний за допомогою звичайного електронного підпису або з одноразовим ідентифікатором або аналогом власноручного підпису, але дану процедуру не описано. Тому існує ризик визнання електронного договору недійсним;

– не окреслені основні положення електронних договорів, таких як: реквізити обох сторін договору, порядок складення та накладання електронних підписів, процедура внесення змін до умов договору, порядок ведення електронного документообігу;

– некоректне визначення поняття «Інтернет-магазин», оскільки трактується як засіб, тобто дія для досягнення мети. Більш влучним, на нашу думку, є визначення Інтернет-магазину як результату інтелектуальної діяльності у вигляді не фізичного, а віртуального майданчику для продажу товарів, робіт та послуг;

– невизначеність чіткого переліку об'єктів цивільних прав, які заборонено для реалізації із застосуванням засобів інформаційно-комунікаційних технологій;

– фізичні особи-підприємці випали з регулювання купівлі/продажі товарів, робіт, послуг. Цей факт унеможлиблює захист прав споживачів у цій частині Інтернет торгівлі. Існує невідповідність з Цивільним кодексом України, оскільки купівля та продаж регулюються незалежно від того юридична або фізична особа.

– невизначеність ключових термінів електронної комерції: «електронна торгівля», «електронна послуга», «електронний магазин», «споживач Інтернет-торгівлі», «електронна послуга», що може призвести до складності

захисту прав та інтересів споживачів, фізичних та юридичних осіб.

Серед переваг нової редакції можна виділити [61]:

- законодавче закріплення основних принципів електронної комерції;
- наявність трактування основних понять у даній сфері, які не були зазначені раніше;
- визначення правового статусу всіх учасників електронної комерції;
- розширення дії Закону України «Про захист прав споживачів» на осіб, що купують товари та послуги через мережу Інтернет;
- окреслено права та обов'язки усіх учасників даного виду здійснення торгівельної діяльності;
- наведено детальний опис процедур стосовно укладання електронного договору та захисту персональних даних.

Основними досягненнями можна вважати й те, що електронна угода прирівнюється до паперової, продавці повинні висвітлювати правдиву інформацію про себе (відомості про реєстрацію та ліцензії, найменування та розташування) та товари, послуги (роботи), що реалізують.

На сучасному етапі розвитку електронної комерції в Україні не існує єдиного спеціального нормативно-правового врегулювання, повністю визначаючого відносин у зазначеній сфері, тобто такого, що містив у собі узагальнення, систематизацію та визначення основних елементів електронної торгівлі та сприяв би гармонізації законодавства нашої держави з міжнародним.

Вагоме значення для правового забезпечення електронної комерції має діяльність міжнародних та регіональних організацій. Провідну роль серед таких організацій, відіграють ЮНСІТРАЛ, Світова організація торгівлі (СОТ), Комісія ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Всесвітня митна організація (ВМО), Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ) та інші [20].

Міжнародні та регіональні законодавчі акти, що регулюють бізнес-процеси у сфері електронної торгівлі, є підґрунтям для становлення державної

нормативно-правової бази.

Фактично першим кроком до правового врегулювання електронної комерції в Україні стало прийняття Закону України «Про Національну програму інформатизації», який визначив загальні принципи формування та реалізації стратегії вирішення проблеми забезпечення інформаційних потреб та підтримки соціальної, економічної, наукової, технічної, екологічної, оборонної, національно-культурної та іншої діяльності на всеукраїнському рівні [60].

Не менш важливим нормативно-правовим актом у зазначеній сфері є Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг». Зазначений Закон розкриває сутність поняття електронного документа та електронного документообігу, закріплює міжнародні тенденції з визнання юридичної сили електронного документа, визначає права і обов'язки усіх учасників електронного документообігу, встановлює відповідальність усіх учасників у сфері електронної комерції тощо [51].

Також важливим документом є Закон України «Про електронні довірчі послуги», який спрямовано на гармонізацію національного законодавства з положеннями Регламенту (ЄС) № 910/2014 Європейського Парламенту та Ради від 23 липня 2014 року про електронну ідентифікацію та довірчі послуги для електронних транзакцій в межах внутрішнього ринку та про скасування Директиви 1999/93/ЄС. Цей Закон визначив основні засади надання електронних довірчих послуг, права та обов'язки суб'єктів правовідносин у цій сфері, правові та організаційні основи здійснення електронної ідентифікації [50].

Та, беззаперечно, основним законодавчим актом, що регулює сферу електронної комерції в Україні, є вищезгаданий Закон України «Про електронну комерцію».

Отже, нами було досліджено економічну сутність поняття «електронна комерція» та її вплив на зміну організації системи торгівлі в Україні. На основі теоретичного узагальнення ми удосконалили термінологічний апарат у сфері

електронної комерції шляхом уточнення та розширення поняття «електронна комерція», що всебічно конкретизує об'єкти системи електронної комерції та об'єднує у собі головні особливості такої діяльності.

Детально проведене теоретичне дослідження дозволило обґрунтувати ототожнення таких економічних категорій як «електронна комерція» та «електронна торгівля».

На сучасному етапі дії нормативно-правових актів ми зазначаємо, що електронна комерція (електронна торгівля) – це відносини, що виникають з приводу купівлі/продажу товарів, послуг та робіт та з метою отримання доходу і здійснюються поза стаціонарними торговельними майданчиками за допомогою мережі Інтернет. Результати проведеного дослідження доводять, що в Україні наявна значна кількість діючих нормативно-правових актів, які формують вагомий масив інформації та регламентують діяльності підприємств електронної комерції.

При цьому, ми звертаємо увагу на тому, що нормативно-правові акти були впроваджені в дію у різні часи, що спричинює недостовірність або відсутність необхідної інформації відповідно до реалій сьогодення, подає застаріле або досить вузьке трактування понять, і навіть наявність випадків неузгодженості між чинними нормативно-правовими документами.

1.2 Теоретико-методологічні основи побудови облікового процесу на підприємствах електронної комерції

Основою для ведення бухгалтерського обліку запасів на торговельних підприємствах є ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [49] та П(С)БО 9 «Запаси» [55]. Головні нормативно-правові документи, що регламентують здійснення бухгалтерського обліку запасів на торговельних підприємствах України систематизовано у табл. 1.3.

Таблиця 1.3 – Нормативно-правове регулювання обліку запасів

№	Назва нормативно-правового документу	Зміст
1.	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV ВР від 16 липня 1999 р. [49].	Визначення правових засад побудови та ведення системи бухгалтерського обліку; складання фінансової звітності в Україні.
2.	Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» № 524-IX від 04.03.2020 [48].	Окреслює основні правові засади аудиторської діяльності в Україні, регулює взаємовідносини, які виникають у результаті зазначеної діяльності, правове регулювання проведення процедур аудиту фінансової звітності.
3.	Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [8].	Визначає основні засади здійснення господарської діяльності в Україні і регулює відносини, що виникають у процесі фінансово-господарської діяльності усіх суб'єктів підприємницької діяльності в Україні.
4.	Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [45].	Визначення суб'єктів господарської діяльності, що є платниками податків, об'єкти, базу і ставки нарахування податкових платежів, порядок відображення в обліку та податковій звітності.
5.	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [54].	Визначення мети, структури та основних принципів підготовки фінансової звітності, а також розкриває вимоги до визнання і розкриття її елементів.
6.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» Наказ Міністерства фінансів України № 246 від 20.10.1999 р. із змінами і доповненнями від 27.12.2005 р. [55].	Висвітлює методологічні принципи формування та розкриття в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності інформації про виробничі запаси підприємства.
7.	Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку» Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 [13].	Визначення рахунків та субрахунки для обліку запасів.
8.	Порядок провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів Постанова Кабінету Міністрів України від 15.06.2006 р. № 833 [56].	Окреслення загальних умов здійснення оптової та роздрібної торговельної діяльності в Україні.

На думку Роевої О. С., право на видання законодавчих та нормативно-правових актів, які регламентують облік запасів, мають різні органи державної та виконавчої влади, відповідно ці акти мають різну юридичну силу та систему

підпорядкованості. З урахуванням цього, весь масив законодавчого й нормативно-правового забезпечення обліку запасів можна поєднати у певні групи й залежно від органу, який видав відповідний акт, та з урахуванням юридичної сили такого акту визначити три рівні державного регулювання обліку запасів [64]:

1) Закони та Кодекси України, прийняті Верховною Радою України, що пов'язані із регламентацією обліку запасів в Україні;

2) Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, які офіційно оприлюднені на веб-сторінці Міністерства фінансів України та інші нормативноправові акти з бухгалтерського обліку запасів, які затверджує Міністерство фінансів України;

3) Постанови Кабінету Міністрів України, інструкції, положення, методичні рекомендації, які розробляються і затверджуються Міністерством фінансів України та іншими органами на підставі НП(С)БО й пов'язані із відображенням в обліку операцій із запасами й контролем за їх наявністю і збереженням.

Отже, спираючись на проведені дослідження, можемо зробити висновок, що основні методичні засади обліку товарних запасів відображено у НП(С)БО 9 «Запаси». Згідно з зазначеним нормативним актом, запаси визначаються як активи, які підприємство утримує для продажу при умові ведення звичайної господарської діяльності, або вони є частиною процесу виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, управління підприємством, що забезпечує подальшу реалізацію готової продукції [55].

У деяких країнах світу, Україна не є виключенням, для обліку запасів компанії використовують М(С)БО 2 «Запаси» [50]. Згідно з зазначеним стандартом під запасами розуміють ті активи, що призначені для ведення звичайної господарської діяльності в процесі виробництва або для продажу чи у формі товарів для споживання при наданні послуг.

На нашу думку, влучним щодо визначення поняття «виробничі запаси»

є узагальненням вітчизняного науковця Шендригоренко М. Т. Вона визначає запаси як матеріальні ресурси підприємства, які є сукупністю предметів праці й перебувають на підприємстві у вигляді сировини, матеріалів, купівельних напівфабрикатів та комплектуючих деталей, палива, тари і тарних матеріалів, будівельних матеріалів, запасних частин та інших матеріалів, що є матеріальною основою головної продукції підприємства, надають їй якісних властивостей, беруть участь у виробництві протягом одного виробничого циклу і повністю переносять свою вартість на вартість готової продукції [76].

Не менш влучним вважаємо і визначення Коваль Н.І. Зазначений науковець тлумачить облікову категорію «запаси» як придбані або самостійно виготовлені матеріальні цінності, що підлягають подальшій переробці на підприємстві або утримуються для іншого споживання у ході нормального операційного циклу і характеризуються речовою формою, макроекономічним змістом, мікро - економічним призначенням та наявністю облікового складника [14].

Також звертаємо увагу на думку Ловської І.Д., що розрізняє поняття «запаси», «матеріальні запаси», «матеріальні цінності», «матеріальні ресурси», «оборотні матеріальні активи», «предмети праці» тощо [23].

Узагальнюючи результати проведеного дослідження робимо висновок, що під запасами на торгівельному підприємстві визначають матеріальні ресурси, тобто активи, що надійшли на підприємство з метою забезпечення функціонування нормальної та безперервної діяльності суб'єкта господарювання задля отримання економічної вигоди в майбутньому, а їх вартість буде враховано до суми реалізованої товарної продукції в межах одного операційного циклу.

Величезна кількість зарубіжних та вітчизняних вчених у своїх наукових дослідженнях наголошують на тому, що базовим правилом при побудові правильної системи товарного обліку на підприємстві має наукове обґрунтування економічної класифікації запасів (рис. 1.1).

Запропонована узагальнююча класифікація є базовою, на нашу думку,

та частково висвітлюється у наукових працях багатьох вітчизняних вчених, що дозволяє реалізовувати головні завдання бухгалтерського обліку та контролю за запасами торгівельного підприємства, зокрема своєчасне ведення документообігу, оприбуткування, збереження та вибуття запасів, їх достовірну оцінку тощо.

Рисунок 1.1 – Класифікація товарних запасів торговельних підприємств

Джерело: складено авторами за [47, 10, 65].

Класифікація запасів у обліковому аспекті визначається у НП(С)БО 9 «Запаси». Для складання облікових номенклатури виробничі запаси поділяють: сировину, основні й допоміжні матеріали, паливо та паливно – мастильні матеріали, напівфабрикати, комплектуючі вироби,

відходи, тара [28].

Отже, під час складання класифікації для суб'єктів електронної торгівлі з метою ведення правильного та детального обліку товарних запасів варто деталізувати запаси за розділами та групами так, щоб врахувати та відобразити усі специфічні особливості такої діяльності в системі бухгалтерського обліку.

Підприємства мають змогу самостійно обирати модель обліку торгівельних запасів, яка нормативно закріплена в їх обліковій політиці. Зазначений документ визначає критерії визнання, методики оцінки, робочий план рахунків, методи обліку оприбуткування та вибуття, визначають як повинні відображатися у звітності показники господарської діяльності для забезпечення правдивою інформацією керівництва та інших користувачів.

Провідним завданням облікової політики будь-якого торгівельного підприємства в частині товарних запасів є ефективне та раціональне управління, головною метою якої є зростання прибутку за рахунок розширення обсягів та шляхів збуту товарної продукції.

Ми погоджуємося з думкою Малютяк С. про те, що важливою передумовою обліку запасів є їх оцінка, яка впливає на визначення собівартості реалізованої продукції. Особливо актуальним окреслене питання стало під час сучасних умов ведення бізнесу, коли з'являються нові форми торгівлі та ринкові ціни на всі види запасів схильні до збільшення. Саме тому методика визнання вартості запасів є дієвим інструментом для побудови ефективної фінансово - господарської діяльності підприємства, що спричиняє зростання інтересу бухгалтерів до необхідності більш глибокого визначення реальної вартості запасів [47].

Згідно з НП(С)БО 9 «Запаси» [55], оцінка запасів проводиться у трьох випадках: при оприбуткуванні, вибутті й на дату складання балансу. Вибір оцінки виробничих запасів здійснюється в залежності від мети діяльності підприємства. Варто звернути увагу на те, що для достовірного бухгалтерського обліку запасів є порядок визначення оцінки. В обліку запаси відображають за їх первісною вартістю.

Спираючись на дослідження Малютяк С. (табл. 1.4) [47], щодо альтернативних підходів оцінки запасів за міжнародними та національними стандартами бухгалтерського обліку, можемо зробити висновок про те, що виявлено низку неузгодженостей під час формування вартості запасів при оприбуткуванні, списанні, на дату балансу.

Таблиця 1.4 – Формування вартості запасів при надходженні, вибутті, на дату балансу згідно з НП(С)БО 9 «Запаси» та М(С)БО 2 «Запаси»

Ознака	НП(С)БО 9 «Запаси»	М(С)БО 2 «Запаси»
1	2	3
Оцінка запасів при надходженні	Собівартість формується з таких витрат:	Собівартість формується з таких витрат:
	1) при придбанні у постачальника: суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю) за вирахуванням непрямих податків; суми ввізного мита; суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству; транспортно-заготівельні витрати; інші витрати;	1) витрати на придбання: ціна придбання; мита та інші податки; витрати на транспортування; вартість робіт з навантаження та розвантаження й інших витрат.
	2) при виготовленні власними силами: витрати, що утворюють виробничу собівартість, визначену за НП(С)БО 16 «Витрати»;	2) витрати на переробку: витрати, безпосередньо пов'язані з одиницею виробництва;
	3) при внесенні до статутного капіталу: справедлива вартість, погоджена із засновниками підприємства з урахуванням витрат, що включаються до первісної вартості запасів, придбаних у постачальника;	3) інші витрати. Інші витрати, якщо вони відбулися при доставці до їх теперішнього місця розпакування та приведення до теперішнього стану.
	4) при безоплатному отриманні: справедлива вартість;	
	5) при отриманні у результаті обміну на подібні активи: балансова вартість переданих запасів;	
	6) при отриманні в результаті обміну на неподібні активи: справедлива вартість отриманих запасів.	
Оцінка запасів при вибутті	Собівартість перших за часом надходження запасів (ФІФО), ідентифікована собівартість, середньозважена собівартість, нормативні затрати, ціна продажу.	Допускається метод ЛІФО – собівартість останніх за часом надходження запасів.

Продовження таблиці 1.4

1	2	3
Оцінка запасів на дату балансу	Найменша з двох оцінок: первісна вартість або чиста вартість реалізації	Чиста вартість реалізації
Розкриття інформації про запаси в примітках до фінансової звітності	Балансова вартість запасів, переданих у переробку, на комісію, в заставу.	Сума будь-якого сторнування будь-якого часткового списання, визнану як зменшення суми запасів, яка визнана як витрати періоду.
Сфера застосування	Норми цього стандарту не розповсюджуються на: незавершене виробництво, поточні біологічні активи та фінансові активи.	Цей Стандарт застосовується до всіх запасів, окрім: 1) незавершеного виробництва; 2) фінансових інструментів; 3) біологічних активів, пов'язаних із сільськогосподарською діяльністю.

Згідно п. 16 НП(С)БО 9 «Запаси» [55] при відпуску запасів у виробництво, з виробництва, продаж та іншому вибутті оцінка їх здійснюється за одним з таких методів:

- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- нормативних затрат;
- ціни продажу.

В результаті фінансово-господарської діяльності підприємство може володіти величезною кількістю запасів, які отримуються різними шляхами (рис. 1.2).

Варто зазначити, що суб'єкти господарської діяльності самостійно обирають які методи оцінки будуть використовувати, ґрунтуючись на особливостях своєї діяльності:

- кількість та асортиментний ряд запасів;
- спосіб управління запасами;

- цінова політика підприємства;
- розмір підприємства;
- вид діяльності;
- тривалість операційного циклу;
- ступінь автоматизації обліку.

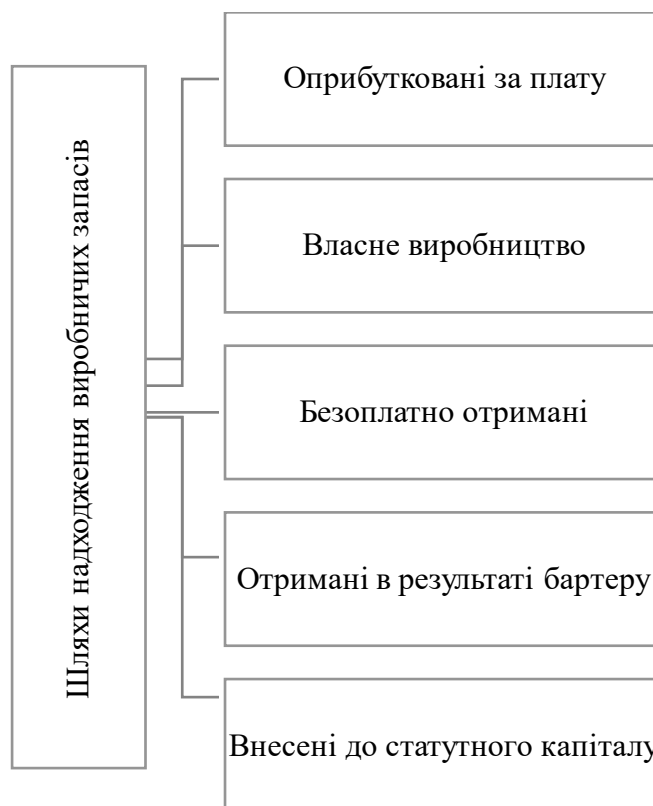

Рисунок 1.2 – Шляхи отримання товарів

Ми розділяємо думку Ковтуненко Ю. В. про те, що вибір методу списання запасів є досить важливим для будь-якого підприємства, оскільки, від обраного методу залежить сума збільшення собівартості запасів, що списуються і вартісна величина залишку таких запасів на балансі. Застосування методу відбувається у звітному році і відображається у обліковій політиці підприємства [16]. Тож, вважаємо доцільним більш детально розглянути вищезазначені методи оцінки при вибутті запасів (Додаток А).

Вітчизняні науковці Супрунова І. В. та Кирилук Б. І. у своєму

дослідженні методів оцінки запасів дають позитивну характеристику методу середньозваженої собівартості, оскільки зазначений метод оцінки запасів, на думку вчених, є зручним під час практичного застосування та мінімізує кількість помилок при проведенні розрахунків, які в майбутньому можуть призвести до зменшення розміру позитивного фінансового результату діяльності підприємства [71]. Ми погоджуємося з думкою вищезазначених науковців та акцентуємо увагу на тому, що метод середньозваженої собівартості не потребує деталізованого обліку за кожним товаром, що спрощує трудомісткість облікового процесу.

Варто зазначити, що існують і негативні погляди стосовно методу середньозваженої собівартості. Так Очеретько Л. М. та Пальцева М. В. наполягають на тому, що недоліком зазначеного методу є усереднення вартості залишків, що зменшує фокус уваги з останніх за часом надходжень запасам, внаслідок чого, за умов інфляції, підприємство оголошує більший прибуток за справедливий, та збільшує кількість сплачених податків [38].

Дослідженням оцінки запасів на дату балансу займалась велика кількість зарубіжних та вітчизняних вчених. Так, наприклад, Дріга О. П. [11] займалась дослідженням проблемних аспектів обліку виробничих запасів на підприємствах України, а Скрипник М. І. [69] присвячує свої наукові роботи пошуку сучасних підходів до організації обліку запасів на підприємствах. Вищезазначені науковці зазначають, що у зв'язку з тим, що національні стандарти розроблялися на основі міжнародних, тому НП(С)БО 9 «Запаси» та МСБО 2 «Запаси» мають багато спільні моменти включаючи правила оцінки запасів на дату балансу.

Отже, згідно з НП(С)БО 9 «Запаси» потрібно відображати запаси в бухгалтерському обліку і звітності за найменшою з двох оцінок або первісною вартістю або чистою вартістю реалізації. Відображатися за чистою вартістю реалізації, запаси можуть якщо на дату балансу ціну було значно знижено або вони зіпсовані, застаріли, або іншим чином втратили первісно очікувану економічну вигоду. Перегляд первісної вартості матеріалів та інших

допоміжних матеріалів, що призначені для виробництва продукції, і її коригування до рівня чистої вартості реалізації не проводиться, якщо очікується, що готову продукцію, виготовлену з них, буде реалізовано не нижче собівартості. Матеріали відображаються за чистою вартістю реалізації, якщо зниження ринкових цін на них призведе до того, що собівартість готової продукції перевищить чисту вартість реалізації [55].

Виробничі запаси є активами суб'єкта фінансово-господарської діяльності та відображаються у Балансі (Звіт про фінансовий стан) підприємства форма № 1 у другому розділі «Оборотні активи» у рядку №100 [46].

Дослідженням облікової політики на підприємствах та визначенням її впливу на процес обліку запасів займалося багато вітчизняних вчених. Так, Коваль Л. В. зазначає, що неповне розуміння значення й завдань облікової політики суб'єктами господарювання щодо товарних запасів може призвести до законодавчої неврегульованості багатьох питань у системі бухгалтерського обліку. Оскільки законодавчими і нормативними документами не передбачено єдиної методології формування облікової політики, підприємствам надано право самостійно розробляти її положення згідно з чинним законодавством [15].

Виходячи з цього, складання облікової політики підприємства, включаючи запаси, залежить тільки від компетенції суб'єкта господарювання на якому вона буде діяти. Проводячи дослідження з обраної теми, ми розділяємо думку Шевців Л. Ю. та Мосолової Ю. О. стосовно того, що основою діяльності торговельного підприємства є запаси, саме тому достовірність відображення інформації про їх рух у бухгалтерській звітності та надання цієї інформації зацікавленим користувачам залежить від деталізації та правильності обраних елементів облікової політики в розрізі її методичної та організаційно-технічної складової щодо руху товарів [75].

Велика кількість зарубіжних та вітчизняних вчених у своїх наукових дослідженнях звертали увагу на важливість документального оформлення та

побудови системи документообігу на торгівельних підприємствах. Так, Бутинець Ф. Ф. акцентує увагу на тому, що документальне оформлення надходження матеріальних, сировинних і паливних ресурсів, їх наявності та витрачання є досить складним процесом, адже структура документообігу повинна забезпечувати своєчасне отримання необхідних даних як для обліку, так і для контролю й оперативного управління виробничими запасами [2]. На нашу думку твердження вченого є абсолютно об'єктивним, оскільки бухгалтерські записи не можуть виникати без належно оформлених первинних документів, що призводить до зниження якості, повноти, достовірності та швидкості складання облікової інформації для всіх її користувачів.

Кравченко О. В. та Пастернак Я. П. визначають процедуру документування як складний і багатогранний процес, надзвичайно важливий для обліку, аналізу та контролю на будь-якому підприємстві [19]. Отже ми можемо зробити висновок про те, що від правильності та раціональності організації документообігу запасів залежить повнота та якість відображення інформації про запаси в регістрах бухгалтерського обліку та фінансовій звітності.

Садовська І. Б. займається дослідженням проблем обліку запасів на підприємствах України та переконана у тому, що сучасне підприємство характеризують різні економічні процеси пов'язані з рухом запасів, а саме їх надходженням, зберіганням, використанням та переміщенням. Кожен із вище перелічених процесів має бути належним чином задокументований, а отже, знаходити своє відображення в первинних облікових документах. Саме тому вибір форм первинних документів при інвентаризації руху є важливим елементом організації бухгалтерського обліку. Це є запорукою правильного та повного інформаційного забезпечення системи управління підприємством при прийнятті управлінських рішень. Будь-яка господарська операція, яка відображена в бухгалтерському обліку і не підтверджена первинним документом, є незаконною [67].

На думку Владичин М. Б. та Струк Н. С., важливою передумовою

організації бухгалтерського обліку експортно - імпорتنих операцій із товарами є розробка та затвердження графіку документообігу, адже він суттєво впливає на своєчасність та обґрунтованість управлінських рішень. Графік документообігу експортно-імпорتنих операцій має бути наведений в якості додатку до наказу про облікову політику [4]. У той же час ми погоджуємося з думкою і Кононов І. І. про те, що важливим елементом облікової політики є визначення порядку проведення інвентаризації за операціями з експорту та імпорту товарів. Зокрема, на торговельному підприємстві, яке здійснює зовнішньоекономічну діяльність в обліковій політиці необхідно визначити склад інвентаризаційної комісії, періодичність її проведення, час і перелік об'єктів інвентаризації, що має бути чітко задокументовано в Положенні про інвентаризацію експортно-імпорتنих операцій [17].

Смірнова І. В. та Смірнова Н. В. проводили низку досліджень для виявлення головних засад здійснення імпорتنих операцій та дійшли до висновку про те, що передумовою функціонування зазначеного виду підприємницької діяльності є проведення переговорів з іноземним контрагентом та укладання імпортного контракту (договору). У договорі важливо зазначити: предмет та об'єкт договору, рівень якості та укомплектування товарів, загальну суму договору та валюту здійснення операцій, порядок проведення розрахунків, розміри штрафних компенсацій, умови доставки, строк дії договору та інші специфічні умови. Але, не зважаючи на всю різноманітність імпорتنих договорів, в основі кожного з них покладено загальні положення договору купівлі-продажу товарів [70].

Ми погоджуємося з думкою вище зазначених науковців про важливість складання імпортного контракту, бо саме від зазначених у ньому умов залежить процес побудови системи бухгалтерського обліку на підприємстві. Застосування різноманітних видів документів передбачає використання обов'язкових реквізитів та бланків, що стосується спеціальних документів первинного обліку, основними серед яких є рахунок-фактура та вантажно-

митна декларація (ВМД).

Так, рахунок-фактура виписується продавцем на партію товарів, що відправляються, у ньому містяться все необхідні відомості про товар, його ціну, умови платежу, умови доставки, найменування банку, що здійснює платіж, та інші необхідні дані. З первинною інформацією рахунок-фактура надається до торгово-промислової палати – для отримання сертифікату походження товару; адміністративних органів – для отримання ліцензії; до митних органів - для визначення декларантом митної вартості переміщуваних товарів з метою нарахування митних платежів. При цьому уточнюється дата відвантаження на основі дати видачі транспортного документу. У випадку видачі декількох транспортних документів датою відвантаження визначається дата останнього транспортного документу [70]. У межах даного дослідження, вважаємо доцільним визначати будь-які товари, у тому числі імпортовані, як запаси, оскільки вони відповідають всім критеріям зазначеної категорії активів.

Отже, основою для ведення бухгалтерського обліку запасів на торгівельних підприємствах є ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] та П(С)БО 9 «Запаси» [55].

Узагальнюючи результати проведеного дослідження робимо висновок, що під запасами на торгівельному підприємстві визначають матеріальні ресурси, тобто активи, що надійшли на підприємство з метою забезпечення функціонування нормальної та безперервної діяльності суб'єкта господарювання задля отримання економічної вигоди в майбутньому, а їх вартість буде враховано до суми реалізованої товарної продукції в межах одного операційного циклу. Облікова політика торгівельних запасів має важливе значення для ефективної організації бухгалтерського обліку на підприємстві. Для раціональної організації інвентаризації, бухгалтерського обліку на підприємстві необхідно забезпечити ефективну організацію документообігу на всіх етапах обліку запасів і затвердити форми первинних документів обліку запасів.

1.3 Аналітичне забезпечення електронної комерції на торговельних підприємствах України

На сучасному етапі розвитку електронної торгівлі в Україні є низки проблемних аспектів та недоліків, що зменшують темпи розвитку зазначеної галузі торгівлі. На нашу думку, значно розвинути та підвищити ефективність електронної торгівлі можливо за рахунок побудови якісної та впорядкованої системи обліково - аналітичного забезпечення, що дозволить усім користувачам отримувати своєчасну та правдиву інформацію про діяльність підприємства.

Дослідженням обліково-аналітичного забезпечення електронної комерції в Україні займалися Мацьків Г. В., Мирончук З. П. та Ціцька Н. Є. Ми погоджуємося з думкою зазначених вчених про те, що першим кроком у побудові електронного бізнесу є створення віртуального майданчику для реалізації товарів, робіт чи послуг. Зі сторони бухгалтерського обліку Інтернет - магазин доцільно розглядати як нематеріальний актив підприємства, а витрати, пов'язані з його розробкою як капітальні витрати [62].

Віртуальний майданчик для продажів є результатом творчої діяльності, а, отже, вважається об'єктом авторського права підприємства. Так, у бухгалтерському обліку усі витрати, пов'язані з розробкою Інтернет - магазину потрібно відображати на субрахунку 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів», але у момент введення сайту в роботу їх доцільно списувати на субрахунок 125 «Авторське право і суміжні з ним права». Не варто також забувати і про витрати які підприємство буде здійснювати під час експлуатації сайту: плата за домен; плата за оренду дискового простору та сервера у провайдера; сплата за користування іншими торговельними майданчиками/маркетплейсами та інші супутні витрати. Вищезазначені витрати варто обліковувати на рахунку 93 «Витрати на

збут» [61].

Оскільки велика кількість суб'єктів господарської діяльності реалізують свої товари, роботи чи послуги, як через стаціонарні та і віртуальні майданчики для продажу, то є необхідність у відокремленні доходів та витрат пов'язаних з видом торгівлі, що призведе до підвищення точності та змістовності облікової та аналітичної інформації про діяльність підприємства.

Не менш значущими є результати дослідження Гільорме Н. І. та Доценко Т. В., які акцентують особливу увагу на тому, що з точки зору бухгалтерського обліку програмне забезпечення інтернет - магазину має поєднується з комп'ютерною системою бухгалтерського обліку підприємства таким чином, що кореспонденція рахунків формується автоматично під час оплати замовлення або відвантаження товару покупцю. У зазначених випадках споживач самостійно за допомогою комп'ютера формує бланки замовлень, а програмне забезпечення, в свою чергу, відображає проведення з реалізації товарів і списання їх собівартості. Варто зазначити, що при цьому функції бухгалтера покладено на покупця, який взаємодіє з інтернет - магазином і, опосередковано, з комп'ютерною системою бухгалтерського обліку підприємства (рис. 1.3) [6].

Таким чином, особливого та більш детального дослідження потребують сучасні програмні продукти для ведення та автоматизації бухгалтерського обліку на торгівельних підприємствах.

На українському ринку програмного забезпечення існує чимало пропозицій для автоматизації обліку на підприємствах, різних за формою власності та напрямом діяльності. Слід зазначити, що не існує єдиного комплексного програмного продукту для врахування специфіки діяльності підприємств з різних галузей економіки країни.

Під час дослідження, ми зробили висновок про те, що велика кількість українського ринку програмного забезпечення представлена розробками для автоматизації бухгалтерського обліку на торгових підприємствах.

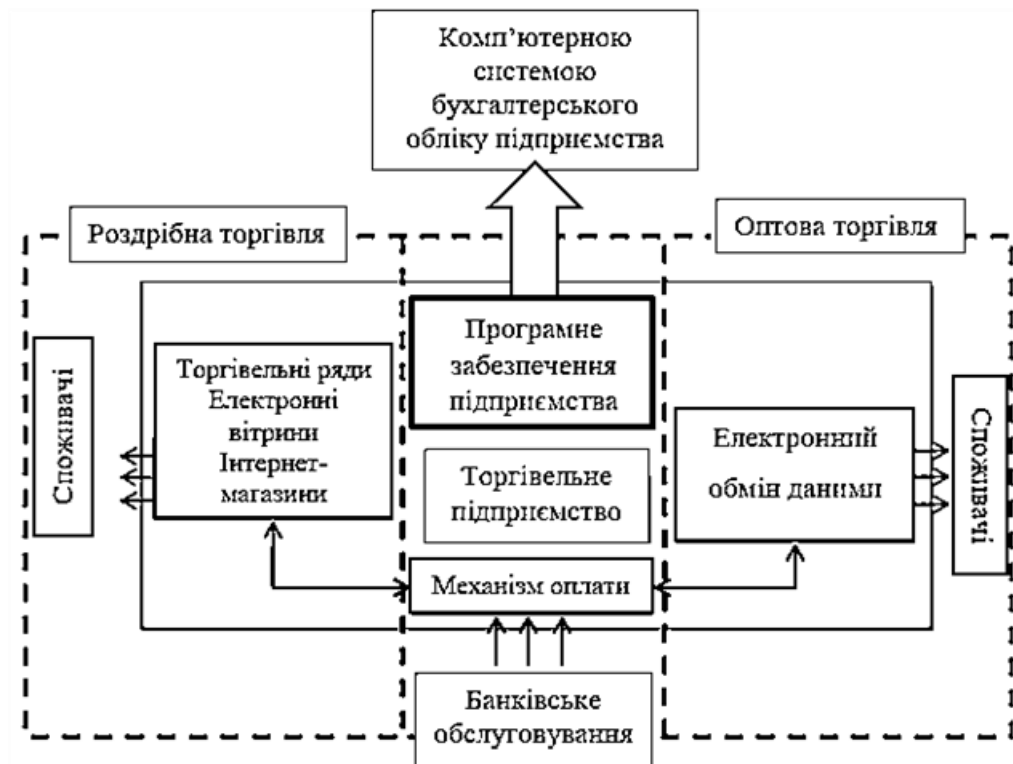

Рисунок 1.3 – Взаємозв'язок електронної торгівлі та системи бухгалтерського обліку підприємства

Серед найбільш відомих виділяємо наступні: «Дебет Плюс», «М.Е.Doc», «BAS Бухгалтерія ПРОФ», «Dilovod», «MASTER: Бухгалтерія», «BOOKKEEPER», «Облік SaaS» та «SMARTFIN.UA» (рис. 1.4).

Програмний продукт	«Дебет Плюс»
	«BAS Бухгалтерія ПРОФ»
	«М.Е.Doc»
	«Dilovod»
	«MASTER: Бухгалтерія»
	«BOOKKEEPER»
	«Облік SaaS»
	«SMARTFIN.UA»

Рисунок 1.4 – Український ринок програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку на торгових підприємствах

Програмний комплекс «Дебет Плюс» розроблено українськими фахівцями для автоматизації бухгалтерського, оперативного та фінансового обліку на українських підприємствах, установах та організаціях. У зазначеному програмному комплексі мають змогу працювати: бюджетні установи (органи місцевого самоврядування, управління та департаменти при них, у тому числі відділи освіти та культури), комунальні підприємства (установи охорони здоров'я та комунальні некомерційні підприємства), сільськогосподарські підприємства, підприємства з виробництва та торгівлі [35].

Українська бухгалтерська програма «М.Е.Дос» полегшує документообіг з контрагентами та процедуру подання звітності до контролюючих органів. Зазначене програмне забезпечення застосовується підприємцями різних за видами економічної діяльності та системою оподаткування, але при цьому залишається індивідуальною завдяки модульній побудові [34].

«BAS Бухгалтерія ПРОФ» - це бухгалтерська програма українського виробництва для автоматизації бухгалтерського та податкового обліку, включаючи підготовку регламентованої звітності в комерційних організаціях, які здійснюють такі види діяльності, як оптова та роздрібна торгівля, комісійна торгівля, надання послуг, виробництво і т. д. Серед переваг зазначеної системи обліку можна виділити [32]:

- відображення законодавчих змін;
- автоматизація рутинних процесів в бухгалтерії;
- зручний інтерфейс;
- можливість ведення обліку господарської діяльності кількох організацій в одній або декількох базах;
- підтримка різних систем оподаткування.

«Dilovod» є українським онлайн-сервісом для ведення управлінського, бухгалтерського обліку та складання звітності. За допомогою вищезгаданого сервісу можливо здійснювати [37]:

- облік грошових коштів (автоматичне завантаження банківських

виписок у режимі реального часу);

- облік продажів (фіксування пересувань товару на всіх етапах продажу, контроль оплати та виконання замовлення);
- облік складу (контроль надходжень, руху всередині складу, вибуття товарів та сплати за нього, оформлення списань браку або оприбуткування надлишків, проведення інвентаризації в будь-який час);
- електронна звітність.

Програмний продукт «MASTER: Бухгалтерія» розроблено для ведення бухгалтерського та податкового обліку на підприємствах малого та середнього бізнесу і комунальних підприємствах. Він створений для українського ринку та відповідає чинному законодавству України. Доступний у хмарному і стаціонарному рішеннях. Зазначений програмний продукт допомагає в автоматизації таких операцій як [33]:

- банк і каса – операції з грошовими коштами та їх еквівалентами, інтеграція з системою «Клієнт-Банк».
- продажі – облік розрахунків із замовниками.
- покупки – облік розрахунків із постачальниками.
- склад – облік, надходження та списання ТМЦ і МШП.
- виробництво – облік фактичних витрат в розрізі аналітик, автоматичний розподіл ТЗ і ЗВ витрат.
- ОЗ і НМА – облік надходження, амортизації, вибуття ОЗ; здійснення переоцінки й індексації; облік ремонту і модернізації ОЗ.
- податковий облік – ведення податкового обліку відповідно до Податкового кодексу України.
- операції – закриття рахунків в кінці року та кварталу.
- звіти – всі стандартні аналітичні форми бухгалтерської звітності; автоматичне формування фінансової звітності.

В обліковій системі «Облік SaaS» реалізована можливість ведення бухгалтерського та управлінського обліку і відображення господарської діяльності на українських підприємствах згідно з прийнятими стандартами

ведення бухгалтерського обліку та відповідно до чинного законодавства. Для ведення бухгалтерського обліку на території нашої держави створено конфігурацію для малого і середнього комерційного підприємства. Стандартна конфігурація містить звичні для більшості бухгалтерів плани рахунків бухгалтерського обліку, що дозволяє реєструвати будь-які господарські операції, складати звіти про операційну діяльність підприємства, фінансові звіти, а також звіти, регламентовані державними органами з можливістю їх експорту в систему електронного документообігу та звітності [36].

Отже, ми дійшли до висновку про те, від раціонального та індивідуального вибору програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку залежить: оперативність ведення обліку; якість та швидкість обробки первинної документації; підвищення професійності та ефективності роботи бухгалтерської служби; легкість та точність відображення господарських операцій; досконалість формування та подання фінансової звітності. Сукупність зазначених факторів, на нашу думку, дозволяє отримувати якісну та своєчасну аналітичну інформацію про фінансово - господарську діяльність підприємства та, як наслідок, сприяти підвищенню ефективності прийняття управлінських рішень, рентабельності та прибутку.

Вітчизняні вчені Подаков Є. С. та Пристемський О. С. визначають автоматизацію бухгалтерського обліку як одну з актуальних задач сьогодення, тому що своєчасне одержання інформації про фінансовий стан підприємства значною мірою визначає успіх його діяльності. Крім того, згідно норм чинного законодавства, платники податків повинні звітувати перед фіскальними органами в електронному вигляді [43].

Варто зазначити, що складність отримання правдивої та своєчасної аналітичної інформації про діяльність суб'єкта електронної торгівлі значно ускладнюється за рахунок недосконалості системи оподаткування у зазначеній сфері.

На нашу думку, на сучасному етапі розвитку економіки, одним з найважливіших та складних питань є проблема оподаткування електронної торгівлі. Адже існуюче податкове законодавство регулює нарахування та сплату податків в умовах ведення «звичайного» бізнесу та зовсім не націлене на електронний, що спричинене складністю відстеження грошових потоків. Слід зазначити, що ситуація ускладнюється і тим, що продавцями в мережі Інтернет виступають не тільки юридичні або фізичні особи, але й незареєстровані «підприємці». Саме тому практично неможливо оцінити обсяг доходів отриманих через електронний бізнес та, як наслідок, незареєстровані «підприємці» не сплачують податки та збори до державного бюджету. Дана проблема є досить вагомою, оскільки податки, базою обчислення яких є аналітична інформація про діяльність підприємства є одними з найважливіших інструментів для формування доходів бюджету [61].

Варто звернути увагу на те, що здійснення продажів через мережу Інтернет можливе лише при внесенні даного виду діяльності до Єдиного державного реєстру юридичних та/або фізичних осіб. Згідно ст. 1 та ст. 7 Закону України № 675-VIII [52] даний вид господарської діяльності відноситься до класу КВЕД 47.91 «Роздрібна торгівля, що здійснюється фірмами поштового замовлення або через мережу Інтернет».

Незважаючи на те, що ПКУ [45] не містить спеціальних норм, які регулюють торгівлю в Інтернеті, він встановлює правові засади застосування загальної та спрощеної системи оподаткування. З огляду на те, що саме від моменту державної реєстрації фізична особа набуває дієздатності у сфері підприємницької діяльності, відповідного статусу та має право проводити господарські операції, вона повинна стати на облік до органів Державної податкової служби і сплачувати податки. Відповідно до ПКУ такі особи можуть самостійно обрати систему оподаткування [61]. Якщо загальна сума здійснених операцій з реалізації товарів (послуг), що оподатковуються відповідно до розділу V «Податок на додану вартість» ПКУ [34], перевищує 1 млн. грн. та постачається через мережу Інтернет, то така особа повинна

зареєструватися платником ПДВ. Винятком є платники єдиного податку I-III груп (п. 181.1 ПКУ [45]).

Досліджуючи правову складову оподаткування електронної комерції ПДВ, то слід звернути увагу на те, що ПКУ [45] не містять жодної інформації про електронні товари, роботи, послуги та торгівлю ними. Дана інформація зазначена в Законі України № 675-VIII [52], про те відсутні відомості з приводу оподаткування цього виду господарської діяльності, а також немає трактування поняттю «товари, роботи, послуги в електронній формі». Зважаючи на вище зазначене, пропонуємо зробити посилання в ПКУ [52] на регулюючий Закон України 675-VIII [52], а зміст розділу V «Податок на додану вартість» ПКУ [45] розширити інформацією щодо методики оподаткування операцій в Інтернет-торгівлі.

Спираючись на власні спостереження під час практики в аудиторській фірмі, можна зазначити, що переважна більшість суб'єктів малого підприємництва віддають перевагу спрощеній системі оподаткування. Це дає можливість працювати легально в правовому полі із зменшенням податкового навантаження, що значно спрощує облік податків, складання звітності підприємства та зменшення витрат на оплату праці облікового персоналу. Але дана система оподаткування, також має значну кількість недоліків та є недостатньо дієвою для сфери електронної торгівлі з точки зору того, що значно підвищує розвиток тіньової економіки в країні [61].

Ми підтримуємо позицію Товкун Л. В., що з метою полегшення негативного впливу кризи, спричиненої пандемією та військовим станом на території нашої держави, а також пошуку шляхів розширення бази оподаткування та детінізації господарської діяльності у сфері електронної комерції потрібно розглянути варіант впровадження податкових канікул або пільгового кредитування галузі, а також державної підтримки фінансування ІТ-індустрії (зокрема, шляхом державного замовлення на розроблення та надання цифрових послуг). Також дієвим засобом підтримки може стати запровадження податкових канікул для новостворених суб'єктів електронної

торгівлі, що стимулюватиме створення нових робочих місць, а отже, сприятиме зменшенню кількості безробітних в Україні, надалі позитивно відобразиться на наповненні бюджету держави [72].

Проведення процедур оподаткування діяльності суб'єктів електронної комерції вимагає більшої уваги зі сторони Державної податкової служби та інших контролюючих органів не тільки на етапах створення та функціонування, але й на етапі припинення діяльності Інтернет-магазину. Прояв недосконалості існуючої системи пов'язаний з існуванням у відкритому доступі не тільки актуальних, а й не активних сторінок для реалізації товарів, робіт та послуг. Як результат, зазначений проблемний аспект перешкоджає можливості контролюючим фіскальним органам влади отримати своєчасну, об'єктивну та неупереджену інформацію навіть про кількості суб'єктів господарювання та їх реєстрацію у сфері електронної комерції.

Для зменшення впливу цих явищ та з метою налагодження процедури реєстрації суб'єктів електронної комерції, плідної взаємодії щодо обміну даними між фіскальними контролюючими органами, як на державному так і на міжнародному рівнях можлива розробка та впровадження спеціалізованого програмного продукту, наприклад, веб-лічильника [61]:

1) для суб'єктів які здійснюють свою діяльність через мережу Інтернет - документування комерційної діяльності, що обов'язково висвітлюється на сервері суб'єкта господарювання після проведення процедури реєстрації у органах Державної податкової служби;

2) для органів Державної податкової служби - контроль та постійний доступу до інформації стосовно господарської діяльності суб'єктів електронної торгівлі.

Впровадження вищезазначених нововведень, на нашу думку, не тільки призведе до розвитку електронної комерції загалом, але й значно підвищить якість отримання аналітичної інформації як на рівні конкретного підприємства так і на рівні галузі в цілому.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ТОРГІВЛІ НА ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ» працює на ринку автомобільного сервісу з 1999 року, і за цей час став лідером серед компаній-постачальників автосервісного та діагностичного обладнання. Постачальниками є тільки перевірені партнери, що дає можливість надавати гарантію на всю продукцію, яку реалізує підприємство.

Підприємство є юридичною особою; воно володіє, користується та розпоряджається майном, що йому належить, має самостійний баланс, поточні та інші рахунки, штампи, круглу печатку, бланки з найменуванням підприємства.

Державна реєстрація відбулась 14.09.1999 року.

Ідентифікаційний код юридичної особи – 30594500.

ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ» здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства України, затвердженого Статуту та Установчого договору.

Остання редакція Статуту була зареєстрована 05.05.2014 р. та містить наступні розділи:

- 1) загальні положення.
- 2) цілі та предмет діяльності.
- 3) юридичний статус товариства.
- 4) права та обов'язки учасників.
- 5) статутний фонд товариства.
- 6) порядок виходу учасників з товариства.

- 7) господарська діяльність товариства. планування, облік та звітність.
- 8) порядок розподілу прибутків та покриття збитків.
- 9) органи управління та контролю товариства.
- 10) праця у товаристві, соціальні гарантії трудового колективу.
- 11) порядок внесення змін до установчих документів.
- 12) припинення діяльності товариства.

Учасниками ТОВ «Техносервісексперт» є:

- ТОВ «АУДИТОРСЬКА ФІРМА «ПРОФЕСІОНАЛ-АУДИТ» (м. Запоріжжя, ПНН 22137975);
- Фізична особа: Рева Дмитро Миколайович.

Згідно зі Статутом метою діяльності ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ» є отримання доходу (прибутку), реалізації на його основі інтересів учасників та членів трудового колективу.

Діяльність ТОВ «Техносервісексперт» пов'язана з наступними цілями:

- 1) створення та реалізація високоякісної конкурентоспроможної продукції (робіт, послуг) для задоволення потреб споживачів;
- 2) досягнення мінімальної собівартості продукції (робіт, послуг) шляхом всебічного зменшення непродуктивних витрат на виробництво, реалізацію тощо;
- 3) досягнення високого рівня оплати праці та соціального забезпечення працівників Товариства.

Інші цілі формуються залежно від результатів діяльності.

Предметом діяльності ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ» є: оптова торгівля іншими машинами та устаткуванням; роздрібна торгівля деталями та приладами для автотранспортних засобів; ремонт, технічний огляд та обслуговування промислової техніки та устаткування; надання юридичних послуг та здійснення інших видів діяльності, які не заборонені чинним законодавством України (табл. 2.1).

ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ» є власником: майна, переданого засновниками у власність; продукції Товариства, виробленої в результаті

господарської діяльності; одержаних доходів; іншого майна, набутого на підставах не заборонених законодавством України.

Таблиця 2.1 – Види економічної діяльності ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ» відповідно до КВЕД

Код КВЕД	Назва виду діяльності
46.69	Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням
45.32	Роздрібна торгівля запасними частинами та комплектуючими для автомобілів
47.99	Інші види роздрібної торгівлі поза магазинами, торгових майданчиків або ринків
69.10	Юридичні послуги
70.22	Консультавання з питань комерційної діяльності та управління
33.12	Ремонт машин та обладнання

Органи управління та контролю Товариства зображено на рис. 2.1.

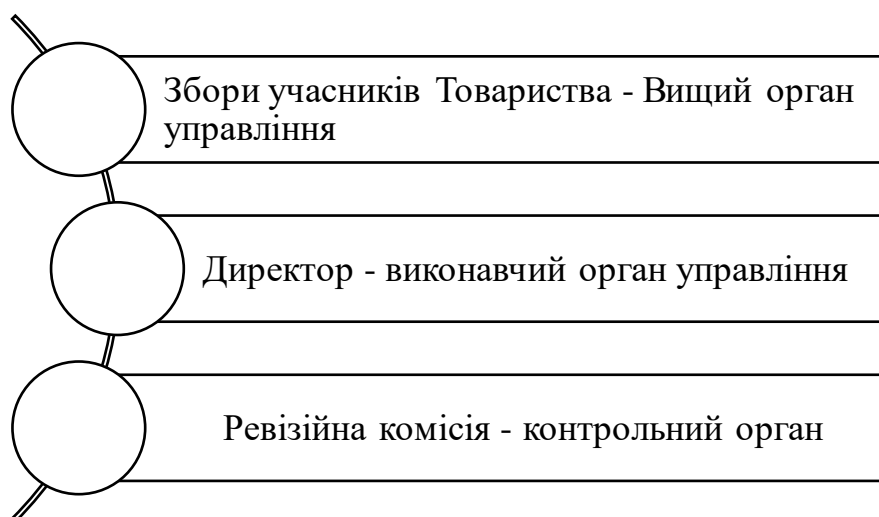

Рисунок 2.1 – Організаційно-контрольні органи ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ»

До компетенції вищого органу управління відносяться наступні питання:

- 1) визначені законом, а також питання щодо:
 - 2.1) зміни найменування Товариства;
 - 2.2) зміни місцезнаходження Товариства;

2.3) утворення, реорганізації та ліквідації філій, представництв, інших відокремлених підрозділів Товариства, затвердження положень про них;

2.4) призначення та звільнення керівників філій, представництв, інших відокремлених підрозділів Товариства, визначення умов оплати їх праці;

2.5) створення (заснування) Товариством інших юридичних осіб, а також придбання або відчуження Товариством частки у статутному капіталі інших юридичних осіб, прийняття рішення про припинення юридичних осіб, в яких Товариство бере участь.

Загальні збори учасників мають право приймати рішення з будь-яких питань діяльності Товариства, у тому числі тих, що віднесені до компетенції інших органів Товариства. Рішення загальних зборів учасників приймаються щодо:

1) визначення основних напрямів діяльності Товариства:

1.1) більшістю голосів усіх учасників Товариства, які мають право голосу з цього питання;

2) переходу Товариства із Статуту на діяльність на підставі власного статуту; якщо редакція Статуту, на підставі якої діє Товариство, або проект власного статуту містить положення, які відповідно до закону можуть бути внесені до статуту, змінені або виключені з нього одностайним рішенням загальних зборів учасників, у яких взяли участь всі учасники товариства, – одностайно всіма учасниками Товариства, в інших випадках:

2.1) трьома чвертями голосів усіх учасників Товариства, які мають право голосу з цього питання;

3) зміни редакції Статуту, на підставі якої діє Товариство, якщо зміна стосується положень, які відповідно до закону можуть бути внесені до статуту, змінені або виключені з нього одностайним рішенням загальних зборів учасників, у яких взяли участь усі учасники товариства, – одностайно всіма учасниками Товариства, в інших випадках:

3.1) трьома чвертями голосів усіх учасників Товариства, які мають право голосу з цього питання;

4) зміни розміру статутного капіталу Товариства:

4.1) трьома чвертями голосів усіх учасників Товариства, які мають право голосу з цього питання;

5) обрання та припинення повноважень (звільнення) одноосібного виконавчого органу Товариства або членів колегіального виконавчого органу (всіх чи окремо одного або декількох з них), встановлення розміру винагороди членам виконавчого органу Товариства, притягнення посадових осіб Товариства до відповідальності:

5.1) більшістю голосів усіх учасників Товариства, які мають право голосу з цього питання;

б) визначення форм контролю та нагляду за діяльністю виконавчого органу Товариства:

б.1) більшістю голосів усіх учасників Товариства, які мають право голосу з цього питання;

7) затвердження результатів діяльності Товариства за рік або інший період:

7.1) більшістю голосів усіх учасників Товариства, які мають право голосу з цього питання;

8) розподілу чистого прибутку Товариства, прийняття рішення про виплату дивідендів:

8.1) більшістю голосів усіх учасників Товариства, які мають право голосу з цього питання;

9) виділу, злиття, поділу, приєднання, ліквідації та перетворення Товариства, обрання комісії з припинення (ліквідаційної комісії), затвердження порядку припинення Товариства, порядку розподілу між учасниками Товариства у разі його ліквідації майна, що залишилося після задоволення вимог кредиторів, затвердження ліквідаційного балансу Товариства:

9.1) трьома чвертями голосів усіх учасників Товариства, які мають право голосу з цього питання;

10) надання згоди на вчинення Товариством значного правочину, а також правочину, щодо якого є заінтересованість (якщо Статутом визначено порядок погодження такого правочину):

10.1) більшістю голосів усіх учасників Товариства, які мають право голосу з цього питання;

11) інших питань, віднесених законом або Статутом до компетенції загальних зборів учасників, крім тих, для яких законом прямо визначено кількість голосів учасників, необхідну для прийняття рішення:

11.1) більшістю голосів усіх учасників Товариства, які мають право голосу з цього питання;

12. Рішення загальних зборів учасників приймаються відкритим голосуванням.

До компетенції директора Товариства належить вирішення усіх питань щодо діяльності Товариства, крім тих, що відповідно до закону або Статуту належать до компетенції загальних зборів учасників. Виконавчий орган Товариства є одноосібним.

Одноосібний виконавчий орган має таку назву - директор.

Одноосібний виконавчий орган Товариства може діяти від імені Товариства без довіреності.

До функцій Ревізійної комісії відносяться:

- проведення планових та спеціальних перевірок фінансово-господарської діяльності Товариства;
- своєчасне складання висновків за підсумками перевірок та надавати їх Наглядовій раді, Директору та ініціатору проведення позапланової перевірки;
- доповідати Загальним Зборам про результати проведених перевірок та виявлені недоліки і порушення;
- негайно інформувати Наглядову раду та Директора про факти шахрайства та зловживань, які виявлені під час перевірок;
- здійснювати контроль за усуненням виявлених під час перевірок

недоліків і порушень та за виконанням пропозицій Ревізійної Комісії щодо їх усунення;

– вимагати скликання позачергових Загальних Зборів у разі виникнення загрози суттєвим інтересам Товариства або виявлення зловживань, вчинених посадовими особами Товариства.

Організаційна структура ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ» є прямолінійною та складається з чотири структурних підрозділи: адміністративний відділ, бухгалтерія, відділ закупівель та відділ збуту. До кожного з них відносяться працівники згідно зі своєю спеціалізацією (рис. 2.2).

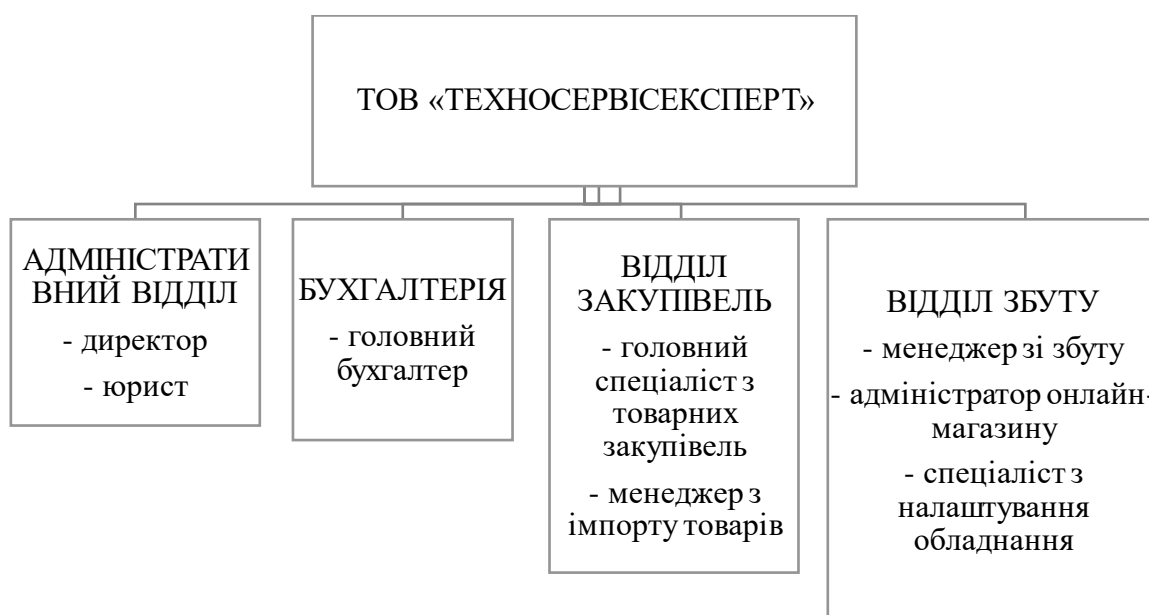

Рисунок 2.2 – Організаційна структура ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ»

Усього штат ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ» налічує 6 осіб, кількість ставок – 11. Щомісячний фонд оплати праці становить – 74 300,00 грн.

Регламентация діяльності ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ» здійснюється правилами, положеннями, інструкціями та іншими внутрішніми нормативними актами, які приймаються органами управління Товариством у відповідності до їх повноважень і на підставі чинного законодавства.

ТОВ «Техносервісексперт» здійснює оперативний і бухгалтерський

облік результатів своєї діяльності, формує бухгалтерську, фінансову, податкову, соціальну та статистичну звітність і надає її у встановленому у законом порядку та обсязі відповідним контролюючим органам, фінансовим установам та власникам Товариства.

За ведення бухгалтерського обліку в Товаристві відповідальність несе головний бухгалтер.

Бухгалтерський облік на ТОВ «ТЕХНОСЕРВІЕКСПЕРТ» ведеться головним бухгалтером. Повноваження та обов'язки головного бухгалтера викладені у посадової інструкції, яка затверджена директором 31.10.2019 року та містить такі основні розділи як:

1. Кваліфікаційні вимоги до головного бухгалтера.
2. Завдання та обов'язки головного бухгалтера.
3. Права головного бухгалтера.
4. Відповідальність головного бухгалтера.
5. Умови праці головного бухгалтера.

Згідно посадової інструкції головний бухгалтер у своїй діяльності керується в першу чергу законодавчими актами України та нормативно-правовими актами МФУ; Статутом Товариства; Положенням про організаційну структуру підприємства; розпорядчими документами та внутрішніми положеннями Товариства.

До основних завдань та обов'язків головного бухгалтера в ТОВ «Техносервісексперт» віднесено:

- виконання роботи, пов'язаної з ведення бухгалтерського обліку майна, зобов'язань, забезпечень та власного капіталу Товариства;
- контроль за дотриманням графіку документообігу та своєчасним й точним оформленням первинними документами усіх фінансово-господарських операцій, які здійснюються в Товаристві;
- обчислення податків та зборів, а також їх перерахування до бюджету, взаємозв'язок з контролюючими органами;
- формування платіжних доручень на здійснення платежів через

установи банків за розрахунками з контрагентами Товариства;

– участь у розробці та здійсненні заходів щодо виконання фінансової дисципліни та раціонального використання ресурсів;

– формування та подання усіх форм звітності до відповідних контролюючих органів.

ТОВ «Техносервісексперт» з 2021 року бухгалтерський облік веде з використанням програмного забезпечення «BAS Бухгалтерія. ПРОФ», яка забезпечує належний рівень автоматизації обліку, оскільки має у своєму розпорядженні необхідний набір спеціалізованих засобів (довідників, документів, звітів) для обліку й аналізу результатів фінансово-господарських операцій.

ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ» бухгалтерський облік веде за концептуальною основою Н(П)СБО на підставі якої прийнята облікова політика.

Відповідно до облікової політики розроблено Робочий план рахунків ТОВ «Техносервісексперт» на підставі Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 р. № 291; Наказу МФУ № 291 від 21.12.1999 р.). ТОВ «Техносервісексперт» застосовує 9 клас Плану рахунків бухгалтерського обліку.

Статутний фонд становить Товариства становить 74 000 гривень. Його формують внески засновників:

– ТОВ «АУДИТОРСЬКА ФІРМА «ПРОФЕСІОНАЛ – АУДИТ» – 70% тобто 51 800 грн.;

– фізична особа: Рева Дмитро Миколайович – 30% або 22 200 грн.

Слід зазначити, що 1% внеску до статутного фонду дорівнює одному голосу при прийнятті управлінських рішень.

ТОВ «Техносервісексперт» самостійно планує свою господарську

діяльність та визначає перспективи розвитку, виходячи з попиту на товарну продукцію, роботи та послуги.

Фінансово-господарські операції ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ», які здійснюються з іншими підприємствами, організаціями і громадянами в усіх сферах господарської діяльності на підставі укладених договорів (контрактів).

ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ» є суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності, а саме здійснює імпорتنі операції.

Реалізація товарів (робіт, послуг) здійснюється на підставі прямих угод (контрактів), мережу власних торгових підприємств, магазинів та інтернет-магазинів. Ціна реалізації на товар та послуги встановлюються самостійно Товариством, на договірній основі.

Основними групами реалізованих товарів на ТОВ «Техносервісексперт» виступають товари наведені на рис. 2.3.

Підйомне обладнання
Шиномонтажне обладнання
Стенди розвал-сходження
Діагностичне обладнання
Сервіс кондиціонерів
Прилади перевірки світла фар
Стенди діагностики ходової частини
Маслозмінне обладнання
Витяжки вихлопних газів
Пуско-зарядні пристрої
Обслуговування систем автомобіля
Ремонтне обладнання
Компресорне обладнання
Інструмент TORX
Інструмент JTC
Спеціалізований інструмент VW & AUDI
Додаткове обладнання
Зварювальні апарати

Рисунок 2.3 – Групи реалізованих товарів на ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ»

Різноманітність постачальників товарів підприємства дозволяє найбільш повно і гнучко реагувати на зміни ринку, його нові вимоги і технології.

Прибуток Товариства формується з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних прирівняних до них витрат і витрат на оплату праці. Чистий прибуток розподіляється між учасниками пропорційно розміру внесків до статутного фонду.

ТОВ «Техносервісексперт» створює цільові фонди:

- резервний (страховий) фонд сформовано в сумі не менше ніж з 25% статутного фонду та застосовується для відшкодування збитків або покриття незапланованих витрат;

- фонд дивідендів створюється за рахунок чистого прибутку Товариства та використовується протягом поточного року;

- інші фонди за рішенням загальних зборів учасників Товариства.

Заробітна плата в Товаристві встановлюється відповідно до затвердженого директором Штатним розписом, Колективним договором та внутрішніми положеннями, що регламентують питання оплати праці.

ТОВ «ТЕХНОСЕРВІЕКСПЕРТ» застосовує у своїй діяльності загальну систему оподаткування та є платником ПДВ. Основними видами податкового навантаження є платежі до бюджету ПДВ (за ставкою 20 %), податку на прибуток (за ставкою 18 %), податку з доходів фізичних осіб (за ставкою 18 %), військовий збір (за ставкою 1,5 %) та ЄСВ (за ставкою 22%). Податковий облік ведеться відповідно до законодавства України, визначеного ПКУ.

Важливою передумовою успішного функціонування підприємства є стабільний фінансовий стан. Інформаційною базою для здійснення аналізу фінансового стану ТОВ «Техносервісексперт» використаємо дані річної фінансової звітності.

Показники фінансово-господарської діяльності ТОВ «ТЕХНОСЕРВІЕКСПЕРТ» представлені в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Основні показники фінансово-господарської діяльності ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ» за 2020-2021 рр., (тис. грн.)

Показники	2020	2021
Чистий дохід від реалізації продукції	1 097,9	2 158,9
Собівартість реалізованої продукції	826,3	1 610,8
Валовий прибуток	271,6	548,1
Інші операційні доходи	1 916,5	3 535,4
Адміністративні витрати	402,7	382,6
Витрати на збут	24,3	23,2
Інші операційні витрати	17,2	77,2
Фінансовий результат від операційної діяльності:	1 743,9	3 600,5
Середньорічна вартість ОЗ грн	14,3	16,0
Чистий прибуток, тис. грн.	16,6	122,3
Статутний капітал	7,4	7,4

Чистий фінансовий результати ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ» за 2020 рік склав – 16,6 тис. грн., тобто прибуток, за 2021 р. – 122,3 тис. грн. Сума прибутку за порівнювальні роки має тенденцію до збільшення. Так, загальний результат діяльності ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ» у 2020 році зріс порівняно з результатом у 2019 на 736,74 % (105,7 тис. грн.).

Фінансовий результат діяльності ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ» у вигляді чистого прибутку є показником, що відображає ефективність здійснювання протягом зазначеного звітного періоду управлінської стратегії.

2.2 Організація та методика обліку електронної комерції на підприємстві

Досліджуючи діяльність ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ» ми можемо з впевненістю стверджувати, що ведення бухгалтерського обліку у сфері електронної торгівлі поділяється на дві складові частини:

- облік витрат на створення та обслуговування інтернет-магазину;

– облік розрахункових операцій з покупцями.

Тож, на нашу думку, є доцільним більш детально розглянути кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку, які пов'язані з обліком витрат на розробку інтернет-магазину та можуть використовуватися як фізичними особами так і юридичними, але якщо обсяг продажів становить менший 1 млн. грн. Зазначене уточнення висвітлено з урахуванням законодавчого підґрунття, оскільки такі суб'єкти господарської діяльності мають право бути незареєстрованими як платники ПДВ, крім платників єдиного податку першої-третьої груп.

Тоді, витрати, що пов'язані з розробкою інтернет-магазину доцільно відобразити в обліку як капітальні витрати, тобто визнавати інтернет-магазин нематеріальним активом підприємства (табл 2.3).

Варто зазначити, що сформовані кореспонденції рахунків з обліку витрат на розробку та обслуговування інтернет-магазину не містять запропонованої раніше деталізації, та як наслідок, унеможливають розділення та відображення витрат саме до тієї частини, яка пов'язана зі сферою електронної комерції.

Таблиця 2.3 – Кореспонденція рахунків з обліку витрат на розробку та обслуговування інтернет-магазину (для підприємства, що не є платником ПДВ)

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	Сплачено попередню оплату за розробку інтернет-магазину	371	311
2	Витрати понесені за розробку сайту	154	631
3	Сплачено рахунок за реєстрацію доменного імені на рік	371	311
4	Надходження послуг за реєстрації доменного імені	93	631
5	Оплата хостінгу на рік	371	311
6	Надходження послуг хостінгу	93	631
7	Введення інтернет-магазину в експлуатацію	125	154
8	Взаємозалік заборгованостей	631	371
9	Нарахування амортизації за перший рік користування	93	133

Джерело: складено автором

Витрати, які Товариство понесло на розробку інтернет-магазину обліковуються на субрахунку 154 «Придбання (створення) Нематеріальних активів», а при введенні в експлуатацію використано субрахунок 125 «Авторське право і суміжні з ним права» згідно з П(с)БО 8.

Аналітичний облік введення сайту в експлуатацію Товариство здійснює за допомогою «Акту введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності в складі нематеріальних активів» типової форми № НА-1 (рис. 2.4).

ЗАТВЕРДЖЕНО наказом Міністерства фінансів України від 22 листопада 2004 р. N 732													
<p>_____</p> <p>підприємство, установа, організація Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ _____</p>													
<p>Типова форма N НА-1 ЗАТВЕРДЖУЮ</p> <p>Керівник підприємства _____ (підпис, ім'я, по батькові, прізвище) "___" _____ 20__ р.</p>													
<p>Акт введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів N _____ "___" _____ 20__ р.</p>													
N з/п	Об'єкт права інтелектуальної власності			Власник об'єкта права ін- телек- туальної власності	Строк корисного викорис- тання	Дебет		Кредит		Дата введення об'єкта інтелек- туальної власності в госпо- дарський оборот	Пер- вісна вар- тість, грн.	Річна сума амор- тиза- ції, грн.	Ліквіда- ційна вартість, грн.
	Назва	Найменуван- ня та номер документа, що підтверд- жує майнові права на об'єкт	Дата виник- нення права			Раху- нок, субра- хунок	Код аналі- тичного обліку	Раху- нок, субра- хунок	Код аналі- тичного обліку				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Рисунок 2.4 – «Акту введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності в складі нематеріальних активів» типової форми № НА-1

Під час проведення дослідження нами було виокремлено наступні особливості заповнення зазначеного виду документа:

Акт введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних застосовується підприємствами незалежно від форм власності;

– при оформленні зазначений акт складається лише в одному примірнику та на кожний окремий об'єкт;

– складає акт приймальна комісія, яка призначена наказом (розпорядженням) власника або уповноваженого органу (посадової особи), який здійснює керівництво підприємством;

– заповнюється Акт на основі технічної, науково-технічної та іншої документації (ліцензійний договір, авторський договір, патент тощо), підписується головою та членами комісії, особою, відповідальною за прийняття для використання об'єкта права інтелектуальної власності;

– при оформленні акта введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у графі:

– «Найменування та номер документа, що підтверджує майнові права на об'єкт права інтелектуальної власності» – зазначається номер патенту (деклараційного патенту) на винахід, деклараційного патенту на корисну модель, патенту на промисловий зразок, номер свідоцтва на знак для товарів і послуг, номер авторського свідоцтва тощо;

– «Дата виникнення права» – зазначається дата підписання договору, дата пріоритету, дата створення твору тощо;

– «Власник об'єкта права інтелектуальної власності» – зазначається власник майнових прав на об'єкт права інтелектуальної власності.

У рядках:

– «Правові умови введення об'єкта права інтелектуальної власності в господарський оборот» – зазначається назва документації, згідно з якою об'єкт права інтелектуальної власності вводиться в господарський оборот;

– «документ, який підтверджує вартість об'єкта права інтелектуальної власності» – вказується повна назва акта оцінки, номер та дата складання акта.

– зазначена характеристика об'єкта, що вводиться в експлуатацію містить докладний опис і порядок використання, особливості і переваги, зазначаються основні якісні та кількісні показники об'єкта права інтелектуальної власності;

– оформлений акт підписується головним бухгалтером та затверджується керівником підприємства чи уповноваженою особою.

Витрати, що пов'язані з обслуговуванням інтернет-магазину (оренда сервера, сплата рахунків провайдеру та інше) Товариство відносить на рахунок 93 «Витрати на збут».

Ми зазначаємо, що ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ» самостійно планує свою господарську діяльність та визначає перспективи розвитку, виходячи з попиту на товарну продукцію, роботи та послуги.

Фінансово-господарські операції Товариства, які здійснюються з іншими підприємствами, організаціями і громадянами в усіх сферах господарської діяльності на підставі укладених договорів (контрактів). Також, ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ» є суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності, а саме здійснює імпорتنі операції.

Тому, реалізація товарів (робіт, послуг) здійснюється на підставі прямих угод (контрактів), мережу власних торгових підприємств, магазинів та інтернет-магазинів. Ціна реалізації на товар та послуги встановлюються самостійно Товариством, на договірній основі.

При проведенні дослідження ми дійшли до висновку, що передумовою функціонування експортно-імпорتنих операцій є проведення переговорів з іноземним контрагентом та укладання імпортного контракту/договору. Тому, у договорі важливо зазначити: предмет та об'єкт договору, рівень якості та укомплектування товарів, загальну суму договору та валюту здійснення операцій, порядок проведення розрахунків, розміри штрафних компенсацій, умови доставки, строк дії договору та інші специфічні умови. Але, не зважаючи на те, що існують різноматні імпортні договори, нами було виявлено те, що в основі кожного з них покладено загальні положення договору купівлі-продажу товарів.

Вбачаємо велику важливість у складанні імпортного контракту, бо саме від зазначених у ньому умов залежить процес побудови системи бухгалтерського обліку на підприємстві.

Також під час дослідження приділено увагу було визначено важливість рахунок-фактури як джерела отримання обліково-аналітичної інформації. Рахунок-фактур виписується продавцем підприємства на партію товарів, що реалізуються, та містять у собі всі необхідні відомості про товар, його ціну, умови платежу, умови доставки, найменування банку, що здійснює платіж, та інші необхідні дані. Приклад розрахункових документів Товариства зображено у Додатку Б. Важливим є ті факти, що рахунок-фактура надається до:

- торгово-промислової палати – для отримання сертифікату походження товару;
- адміністративних органів – для отримання ліцензії; до митних органів - для визначення декларантом митної вартості переміщуваних товарів з метою нарахування митних платежів.

При цьому уточнюється дата відвантаження на основі дати видачі транспортного документу. У випадку видачі декількох транспортних документів датою відвантаження визначається дата останнього транспортного документу.

2.3 Особливості бухгалтерського обліку електронної торгівлі та напрями щодо його удосконалення

Однією з найбільших переваг придбання товарів через мережу Інтернет для покупців є зручність та доступність. Через свій гаджет, скориставшись додатком або Інтернет-магазином продавця, споживач миттєво отримує усю необхідну інформацію про бажаний товар чи послугу; має можливість порівняти ціни; відсортувати товари за ціною, кольором, популярністю, виробниками тощо; одразу отримати відповіді на питання через онлайн-зв'язок з консультантом; замовити та сплатити покупку одразу без черг та мати

можливість відстежувати рух свого замовлення.

Слід зазначити, що електронна торгівля має багато переваг і для суб'єктів господарської діяльності. Існує велика кількість можливостей у сфері електронної комерції, наприклад, отримання великого масиву інформації про споживачів та інших учасників бізнес-середовища, що дозволяє бути більш конкурентоспроможними на ринку та значно скоротити свої витрати на реалізацію та збут.

Але, незважаючи на низку переваг електронної торгівлі порівняно з традиційною, слід розуміти, що такий спосіб ведення бізнесу має свої специфічні особливості.

Велике значення має організація роботи Інтернет-магазину, а саме: зручність навігацій та дизайн сайту, наявність відео/фото-матеріалів та ґрунтовної характеристики про товар, існування відгуків від клієнтів та можливість спілкування з консультантом, швидкість оформлення замовлення та його сплати. Усі зазначені вище положення потребують значних фінансових вкладень, побудови якісної системи управління та обліку усіх господарських операцій, налагодженого документування.

В своїх працях теоретики Шалева О. І. [74], Бутенець Ф. Ф. [3] та практики Маєвська А. [24], Плєскач В. та Затонацька Т. [42] звертають свою увагу на те, що система побудови бухгалтерського обліку суб'єктів електронної комерції майже аналогічна до обліку в звичайних магазинах.

Ми погоджуємося з Кужелюк І. В. [22] та виокремлюємо наступні особливості здійснення електронної комерції:

- продаж товарів здійснюється, в переважній своїй більшості не виробничими підприємствами;
- контакт продавця і покупця носить опосередкований характер;
- торгівельна площа є віртуальною;
- організація господарської діяльності відбувається через створення Інтернет-магазину, реєстрацію доменного імені і укладання договору з провайдером.

Дані особливості здійснення електронної комерції, звичайно впливають і на процес організації бухгалтерського обліку та вимагають від системи обліку більш конкретної деталізації бухгалтерських рахунків.

Ми пропонуємо деталізувати рахунки бухгалтерського обліку, пов'язані з визначенням доходу та витрат в частині виокремлення електронної комерції (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Деталізація Плану рахунків бухгалтерського обліку для суб'єктів електронної торгівлі

Синтетичні рахунки за Планом рахунків № 291 [6]		Запропонована автором деталізація синтетичних рахунків	
		Субрахунки	
1		2	
Код	Назва	Код	Назва
Клас 7. Доходи і результати діяльності			
70	Доходи від реалізації	701	Дохід від реалізації готової продукції
		702	Дохід від реалізації товарів
		703	Дохід від реалізації робіт та послуг
		704	Вирахування з доходу
		705	Перестраховання
		706	Дохід від реалізації товарів через мережу Інтернет
		707	Дохід від реалізації робіт та послуг через мережу Інтернет
Клас 9. Витрати діяльності			
90	Собівартість реалізації	901	Собівартість реалізованої готової продукції
		902	Собівартість реалізованих товарів
		903	Собівартість реалізованих робіт та послуг
		904	Страхові виплати
		905	Собівартість реалізованих товарів через мережу Інтернет
		906	Собівартість реалізованих робіт та послуг через мережу Інтернет
93	Витрати на збут	931	Витрати на збут: стаціонарна торгівля
		932	Витрати на збут: електронна торгівля

Враховуючи вимоги Інструкції № 291 [13] з метою удосконалення організації бухгалтерського обліку, а саме формування облікової політики підприємства в частині такого її елемента як робочий план рахунків, нами розроблено опис змісту запропонованих рахунків бухгалтерського обліку для суб'єктів електронної комерції (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Робочий план рахунків бухгалтерського обліку для суб'єктів електронної комерції в частині обліку доходів та витрат

Запропонована деталізація субрахунків		Завдання в системі обліку	Відображення в обліку
1	2	3	4
Рахунок 70 «Доходи від реалізації»			
1	706 «Дохід від реалізації товарів через мережу Інтернет»	Групування інформації про доходи отримані шляхом реалізації товарів через мережу Інтернет.	Отримання (збільшення) доходу відображається за кредитом субрахунків, а за дебетом – відображення
2	707 «Дохід від реалізації робіт та послуг через мережу Інтернет»	Узагальнення інформації про доходи, що отримані після реалізації робіт та послуг за допомогою мережі Інтернет.	списання та закриття рахунку 79 «Фінансові результати», нарахування необхідної суми непрямих податків.
Рахунок 90 «Собівартість реалізації»			
1	905 «Собівартість реалізованих товарів через мережу Інтернет»	Відображення собівартості реалізованих товарів за допомогою мережі Інтернет відповідно до П(с)БО 9 «Запаси».	Собівартість товарів, робіт та послуг (без націнок) реалізованих за допомогою мережі Інтернет відображається за дебетом
2	906 «Собівартість реалізованих робіт та послуг через мережу Інтернет»	Відображення собівартості реалізованих робіт та послуг через мережу Інтернет.	субрахунків 905 та 906, а за кредитом субрахунків – закриття за звітний період оборотів на рахунку 79 «Фінансові результати».
Рахунок 93 «Витрати на збут»			
1	931 «Витрати на збут стаціонарна торгівля»	Узагальнення інформації про витрати, які були понесені підприємством під час реалізації товарів, робіт та послуг через стаціонарні майданчики для продажів.	Загальна сума витрат на збут формується за дебетом субрахунків, а за кредитом – відбувається списання сформованих сум на рахунок 79 «Фінансові результати».
2	932 «Витрати на збут електронна торгівля»	Відображення усіх витрат, що виникли у зв'язку з реалізацією товарів, робіт та послуг в електронних (не фізичних) магазинах.	

Ведення бухгалтерського обліку у сфері електронної торгівлі пропонуємо поділити на дві складові частини із застосуванням відповідної кореспонденцією рахунків: облік витрат на створення та обслуговування Інтернет-магазину (табл. 2.2) та облік розрахункових операцій з покупцями (табл. 2.6).

Зазначені кореспонденції рахунків в першому блоку табл. 2.6 стосуються обліку витрат на розробку Інтернет-магазину, які можуть

використовувати юридичні особи.

Таблиця 2.6 – Кореспонденція рахунків з обліку витрат на створення та обслуговування Інтернет-магазину

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	2	3	4
Для підприємств, що не є платниками ПДВ			
1	Авансова оплата за створення Інтернет-магазину	371	311
	Витрати, понесені за розробку сайту	154	631
2	Сплачено рахунок за реєстрацію доменного імені	371	311
	Отримання послуг за реєстрації доменного імені	932	631
3	Оплата хостінгу на рік	371	311
	Отримання послуг хостінгу на суму рахунку	39	631
	Визнання витрат послуг хостінгу щомісячно (1/12)	932	631
4	Введення Інтернет-магазину в експлуатацію	125	154
5	Взаємозалік заборгованостей	631	371
6	Нарахування амортизації за перший рік користування	932	133
Для підприємств платників ПДВ			
1	Авансова оплата за створення Інтернет-магазину	371	311
		641	644
	Відображено витрати за розробку сайту	154	631
		644	631
2	Сплачено рахунок за реєстрацію доменного імені на рік	371	311
		641	644
	Визнання витрат за реєстрацію та доменного імені	932	631
		644	631
3	Сплачено рахунок за послуги хостінгу за рік	371	311
		641	644
	Отримання послуг хостінгу на суму рахунку за рік	39	631
644		631	
	Визнання витрат послуг хостінгу щомісячно (1/12)	932	631
4	Введення Інтернет-магазину в експлуатацію	125	154
5	Взаємозалік заборгованостей за усіма платежами	631	371
6	Нарахування амортизації за перший рік користування	932	133

Джерело: складено автором

Таблиця розроблена і для суб'єктів господарської діяльності, що не сплачують ПДВ, та для тих, хто робить відрахування по бюджету за зазначеним податком.

Якщо підприємства ведуть облік за МСФЗ, то витрати, що пов'язані зі створенням Інтернет-магазину доцільно відображати в обліку як капітальні

витрати, тобто визнавати Інтернет-магазин нематеріальним активом підприємства згідно з МСБО 38 «Нематеріальні активи». Також важливо розуміти, що розробка магазину у мережі Інтернет є об'єктом авторського права, яке належить підприємству.

Слід звернути увагу й на те, що за умови реєстрації суб'єкта господарської діяльності як платника податку, при укладанні договору на створення електронного магазину, власник авторських/інтелектуальних прав на цей об'єкт повинен витрати за цим договором амортизувати. Витрати, що пов'язані з розробкою Інтернет-магазину обліковуються на субрахунок 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів», а при експлуатації використовується субрахунок 125 «Авторське право і суміжні з ним права» [55]. Аналітичний облік введення сайту в експлуатацію здійснюється за допомогою «Акту введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності в складі нематеріальних активів» типової форми № НА-1, затвердженої наказом МФУ № 732 [30].

Амортизація нараховується протягом строку корисного використання, але не більше 20 років, а метод нарахування обирається самостійно підприємством. Витрати, що пов'язані з обслуговуванням Інтернет-магазину (оренда сервера, сплата рахунків провайдеру та інше), слід відносити на рахунок 932 «Витрати на збут: електронна торгівля».

Досліджуючи, запропонований нами, другий етап бухгалтерського обліку у сфері електронної торгівлі – облік розрахунків з покупцями, варто виокремити не тільки види розрахунків, але й способи здійснення доставки замовлень.

На нашу думку, подальше дослідження особливостей бухгалтерського обліку на торгівельних підприємствах, що здійснюють свою діяльність через мережу Інтернет, є неможливим без визначення ролі укладання договорів. Учасниками електронної комерції, як і будь-якого іншого виду комерційних відносин, є продавці та споживачі, взаємовідносини між якими неможливі без укладення договорів. Так, у розділі III «Порядок вчинення електронних

правочинів» Закону України «Про електронну комерцію» [52] визначено порядок укладання та умови визнання електронних договорів. У вищезазначеному законі електронний договір розглядається як домовленість сторін, що включає у собі: встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків, яка складається та затверджується за допомогою використання інформаційно-телекомунікаційних систем (рис. 2.5).

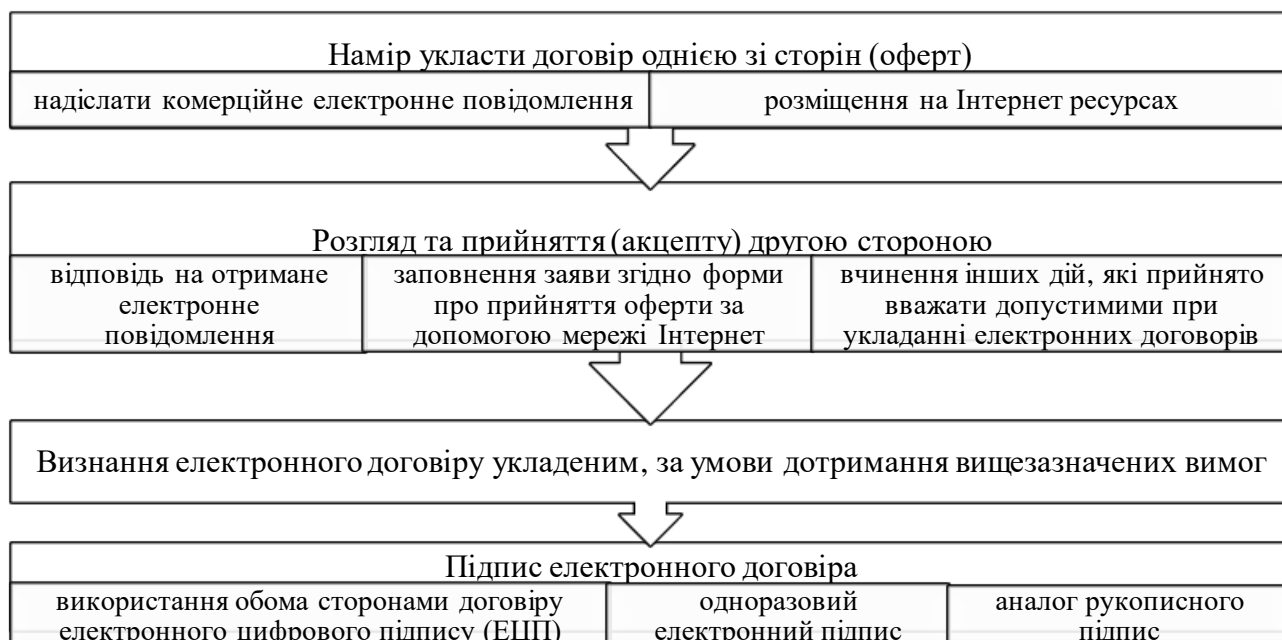

Рисунок 2.5 – Механізм укладання електронного договору

Джерело: складено автором.

Варто зазначити, що при укладанні договорів варто керуються не тільки розділом III «Порядок вчинення електронних правочинів» Закону України «Про електронну комерцію» [52], але й дотримуватися вимог Цивільного і Господарського кодексів України.

Закон України № 675-VIII визначає, що «розрахункові операції у сфері електронної комерції можуть здійснюватися за допомогою платіжних інструментів, електронних грошей, шляхом переказу коштів з карткового рахунку покупця на картковий рахунок продавця або сплата готівковими коштами з дотриманням вимог чинного законодавства щодо оформлення

готівкових та безготівкових розрахунків, а також в іншим шляхом, передбаченим законодавством України» [52].

Враховуючи вимоги законодавства [52] та існуючу практику, ми здійснили поділ розрахункових операцій в електронній торгівлі на три типи (рис. 2.6).

Рисунок 2.6 – Типи розрахункових операцій в сфері електронної торгівлі

Джерело: складено автором.

Спираючись на виділену типізацію розрахунків в сфері електронної торгівлі, та розроблену нами деталізацію рахунків бухгалтерського обліку (табл. 2.1), пропонуємо типову кореспонденцію рахунків з відображення в обліку розрахункових операцій з покупцями залежно від типу оплати замовлення (табл. 2.7).

Усі розрахункові операції повинні відповідати чинним нормативно-правовим актам, так, наприклад, платники єдиного податку можуть здійснювати розрахункові операції тільки у грошовій формі. Якщо платник єдиного податку відвантажує товари чи надає послуги, оплата за які здійснюється за допомогою електронних платіжних систем, тоді суб'єкт

господарювання повинен з першого числа місяця перейти на звичайну систему оподаткування згідно з п. 298.2.3 ПКУ [44].

Таблиця 2.7 – Кореспонденція рахунків з обліку реалізації товарів

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	2	3	4
Оплата готівкою через кур'єрську службу продавця			
1	Передано замовлення кур'єру підприємства	287	281
2	Оприбутковано готівку в касу підприємства	301	706
3	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	706	641
4	Списано собівартість реалізованих товарів	905	287
5	Відображено витрати на кур'єрську доставку	932	372
6	Нараховано заробітну плату кур'єру	932	661
7	Нараховано ЄСВ на заробітну плату кур'єра	932	651
8	Визначено фінансовий результат	706	791
		791	905
		791	932
Оплата замовлення через сторонню кур'єрську організацію			
1	Передано замовлення кур'єрській службі	287	281
2	Визнані витрати за користування послугами кур'єра	932	631
3	Відображено податковий кредит з ПДВ за послуги кур'єра	641	631
4	Отримано звіт за кур'єрську доставку товару	361	706
5	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	706	641
6	Відображено оплату за реалізований товар	311	361
Готівковий або безготівковий (через термінал) розрахунок з покупцем в офісі підприємства			
1	Перераховано оплату за товар в касу або на поточних рахунок підприємства	301	706
		311	
2	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	706	641
3	Списано собівартість реалізованих товарів	905	281
Оплата замовлення електронними грошима			
1	Отримано оплату за товар електронними грошима	377	706
2	Списано собівартість реалізованих товарів	905	281
3	Визнано дохід від реалізації товарів	361	706
4	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	706	641
5	Проведено взаємозалік заборгованостей	685	361

Джерело: складено автором.

Найбільш розповсюдженим є безготівковий розрахунок шляхом переказу грошових коштів з картки покупця на картку продавця. Ймовірно, оплата готівкою шляхом передачі коштів кур'єром або напряму до каси підприємства, здійснюється меншими потоками, оскільки існує необхідність

застосування РРО.

Закон України № 265/95-ВР [53] стосується усіх суб'єктів господарської діяльності, які здійснюють свої розрахунки як в готівковій так і безготівковій формах. Згідно зі ст. 2 Закон України № 265/95-ВР [53] «розрахункова операція – це операція з оприбуткування від споживача готівки, платіжних карток чи чеків, жетонів тощо за місцем продажу товарів/послуг, видача готівкових коштів за ненадану/повернену послугу, а у разі застосування платіжної картки банку – складання відповідного розрахункового документа щодо сплати в безготівковій формі товару/послуги банком покупця або, у разі повернення товару (відмови від послуги) [53]».

Проведений нами аналіз Закону України Закон України № 265/95 - ВР [53] та Постанови НБУ № 705 [59], надав можливість з впевненістю стверджувати, що:

- розрахункові операції суб'єктів електронної торгівлі можуть відбуватися за допомогою електронних безготівкових платіжних засобів, але тільки за умови складання та доставки покупцю відповідного розрахункового документа;

- здійснення усіх розрахунків повинно проводитися із застосуванням РРО, навіть безготівкових через мережу Інтернет. Але у той самий час, відповідно до ст. 296 ПКУ [44] не застосовувати РРО можуть фізичні особи-платники єдиного податку першої, другої та третьої груп обсяг доходу яких менший 1 млн. грн. на рік.

Проблемним аспектом є той факт, що згідно з Закону України № 265/95-ВР [53] електронна квитанція про здійснення оплати замовлення через Інтернет-магазин, яка формується та надається безпосередньо банком, не є правомірним розрахунковим документом.

Провівши дослідження, ми дійшли до висновку, що стрімкий розвиток електронної торгівлі призводить до виникнення низки суперечливих та проблемних питань в організації та методиці бухгалтерського обліку, оподаткуванні та процесі документування. Існуючі особливості ведення

господарської діяльності у сфері електронної комерції вимагають наявності ґрунтовних роз'яснень та більш детального відображення у державних нормативно-законодавчих актах та формування відповідної науково-практичної бази. Суб'єкти господарської діяльності, що здійснюють реалізацію товарів, робіт та послуг через мережу Інтернет, мають бути зареєстровані як платник податку на додану вартість та на загальній системі оподаткування, згідно з п. 298.2.3 ПКУ [53]. Витрати, що пов'язані з розробкою Інтернет-магазину доцільно відображати в обліку як капітальні витрати, тобто визнавати Інтернет-магазин нематеріальним активом підприємства, а витрати, що пов'язані з обслуговуванням Інтернет-магазину відносити на рахунок 932 «Витрати на збут електронної торгівлі».

Таким чином, торгівля через мережу Інтернет має свої особливості, порівняно з торгівлею через стаціонарні майданчики для продажів. Сучасні зміни, що виникають у сфері електронної торгівлі, потребують від системи бухгалтерського обліку адаптування до мінливих умов. Саме тому, було нами здійснено деталізацію Робочого плану рахунків та розроблено опис змісту запропонованих рахунків бухгалтерського обліку пов'язаних з визначенням доходу та витрат в електронній комерції; удосконалено кореспонденцію рахунків на підставі виділення основних складових ведення бухгалтерського обліку у сфері електронної торгівлі та визначення типізації розрахунків в сфері електронної комерції.

Електронна комерція постійно розвивається та трансформується, що вимагає від усіх учасників цього процесу постійного моніторингу та вдосконалення, для побудови дохідного та конкурентоспроможного підприємства.

РОЗДІЛ 3

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ»

3.1 Аналіз стану матеріальних ресурсів підприємства

Бухгалтерський облік здійснює повсякденний і дієвий контроль за збереженням ресурсів та майна, а також забезпечує підприємство достовірною і оперативною інформацією про господарську діяльність, яка необхідна для прийняття управлінських рішень.

Ми погоджуємося з думкою вітчизняного вченого Волошина С. В. про те, що матеріальні ресурси як елемент ресурсного потенціалу належать до внутрішніх факторів забезпечення конкурентоспроможності підприємства, оскільки вартість спожитих матеріалів, сировини, енергії, палива, їх якість, величина відходів тощо прямо впливають на якість і вартість готової продукції. Зменшення виходу готової продукції із сировини, некомплексна її переробка, недотримання норм витрачання, їх необґрунтоване визначення приводять до збільшення витрат виробництва, а отже, до зменшення прибутку, що, у свою чергу, не дає змоги розширити виробництво. Унаслідок цього знижується конкурентоспроможність. І навпаки, покращення використання сировини, її комплексна переробка, постійний перегляд норм витрат, прагнення до випуску менш матеріаломістких видів продукції, пошук можливостей щодо адекватної заміни дорогих матеріалів знижують витрати виробництва, а отже, підвищують конкурентоспроможність. Таким чином, значення ефективного використання матеріальних ресурсів у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства полягає в тому, що їх величина, перетворена на вартість, визначає реальну та потенційну спроможність

суб'єкта господарювання створювати продукцію, яка за ціною та якісними характеристиками буде відрізнятися від продукції інших виробників [5].

У відповідності з новими вимогами облік матеріальних ресурсів пропонуємо розвивати у таких напрямках:

- організація своєчасного та правдивого документування операцій з придбання, руху і витрачання матеріалів, палива, тари та запасних частин;
- підвищення достовірності відображення на рахунках бухгалтерського обліку господарських операцій з надходження і використання матеріальних ресурсів за рахунок застосування запропонованої деталізації плану рахунків;
- забезпечення ефективного та збереженості використання у виробничому циклі матеріальних ресурсів;
- вдосконалення системи обліку матеріальних ресурсів з використанням інформаційних технологій.

При здійсненні обліково-аналітичних процесів запасів використовуємо другий клас плану рахунків бухгалтерського обліку, а саме:

- 20 «Виробничі запаси»;
- 21 «Поточні біологічні активи»;
- 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»;
- 23 «Виробництво»;
- 24 «Брак у виробництві»;
- 25 «Напівфабрикати»;
- 26 «Готова продукція»;
- 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва»;
- 28 «Товари» [66].

Рахунок 20 «Виробничі запаси» призначено для узагальнення інформації про наявність і рух належних підприємству запасів сировини і матеріалів, палива, тари і тарних матеріалів, запасні частини, матеріали с/г призначення, інші матеріали [66]. За дебетом рахунку 20 «Виробничі запаси» відображається надходження запасів на підприємство, їх оцінка, за кредитом – витрачання на виробництво, переробку, відпуск на сторону, уцінка тощо.

На субрахунку 201 «Сировина й основні матеріали» відображається наявність та рух сировини та основних матеріалів, які входять до складу продукції, що виготовляється, або є необхідними компонентами при її виготовленні. Допоміжні матеріали, які використовуються при виготовленні продукції або для господарських потреб, технічних цілей та сприяння у виробничому процесі, також відображається на субрахунку 201 [1].

На субрахунку 203 «Паливо» (нафтопродукти, тверде паливо, мастильні матеріали) обліковується наявність та рух палива, що придбавається чи заготовлюється для технологічних потреб виробництва, експлуатація транспортних засобів, а також для вироблення енергії та опалення будівель. Тут також обліковуються оплачені талони на нафтопродукти та газ. Якщо деякі види палива використовують одночасно і як матеріали, і як паливо, то їх можна обліковувати на субрахунку 201 «Матеріали» і на субрахунку 203 «Паливо» – за ознакою переважності використання.

На субрахунку 204 «Тара і тарні матеріали» відображаються наявність і рух усіх видів тари, крім тари, яка використовується як господарський інвентар, а також матеріали й деталі, які використовуються для виготовлення тари і її ремонту. Матеріали, які використовуються для додаткового обладнання вагонів, барж, суден з метою забезпечення збереження зваженою продукції, не відносяться до тари і обліковуються на субрахунку 201 «Сировина і матеріали» [66].

На субрахунку 207 «Запасні частини» в ТОВ «Техносервісексперт» ведеться облік придбаних готових деталей чи записних частин, вузлів, агрегатів, які використовуються для проведення ремонтів, заміни зношених частин машин, обладнання, транспортних засобів, інструменту, а також автомобільних шин у запасі та обороті. На цьому ж субрахунку ведеться облік обмінного фонду повнокомплектних машин, устаткування, двигунів, вузлів, агрегатів, що створюються в ремонтних підрозділах підприємств, на ремонтних підприємствах. За дебетом субрахунку відображаються залишок і надходження, за кредитом – витрачання, реалізація та інше вибуття запасних

частин. Аналітичний облік запасних частин ведеться за місцями зберігання та однорідними групами. Аналітичний облік машин, обладнання, двигунів, вузлів та агрегатів обмінного фонду ведеться за групами: придатні до експлуатації; що підлягають відновленню; що є в ремонті.

На субрахунку 209 «Інші матеріали» обліковуються відходи виробництва, невиправний брак, матеріальні цінності, одержані від ліквідації основних засобів, які не можуть бути використані як матеріали, паливо або запасні частини на підприємстві, зношені шини тощо [66].

Рахунок 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» в ТОВ «Техносервісексперт» призначення для обліку й узагальнення інформації про наявність і рух малоцінних і швидкозношуваних предметів, що належать підприємству та знаходяться у складі запасів. За дебетом рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» відображаються за первісною вартістю придбані або виготовлені малоцінні та швидкозношувані предмети, за кредитом – за обліковою вартістю відпуск малоцінних та швидкозношуваних предметів в експлуатацію із списанням на рахунки обліку витрат, а також списання нестач і втрат від псування предметів.

На рахунку 28 «Товари» ведеться облік руху товарно-матеріальних цінностей, що надійшли на підприємство з метою продажу. Відображення в обліку операцій з наявності та руху товарноматеріальних цінностей представимо в таблиці. Синтетичний облік основних засобів в ТОВ «Техносервісексперт» ведеться на рахунку 10 «Основні засоби», який призначений для обліку й узагальнення інформації про наявність і рух як власних основних засобів, так і одержаних за умов фінансового лізингу. По дебету рахунку 10 «Основні засоби» відображаються надходження основних засобів (придбаних, створених, безоплатно отриманих), зарахованих на баланс підприємства; сума витрат, яка пов'язана з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що приводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісне очікуваних від використання об'єкта; сума дооцінки вартості об'єкта основних засобів [1].

Виробництво є головною ланкою суспільного розвитку і базується на споживчих потребах людини. Проте міру задоволення ринкового попиту на продукцію відбиває не обсяг її виробництва в натуральному й вартісному виразі, а обсяг фактично реалізованих (проданих) виробів. Під процесом реалізації розуміють сукупність операцій з продажу готової продукції споживачам. Реалізацією продукції завершується процес кругообігу оборотних засобів підприємства. Даний процес створює можливість відтворення виробничих запасів і самого процесу виробництва. Виручка від реалізації продукції використовується для придбання нових виробничих запасів (предметів праці), здійснення розрахунків підприємства за своїми зобов'язаннями (перед працівниками по оплаті праці, перед постачальниками та іншими господарюючими суб'єктами, перед бюджетом по податкам і іншим платежам, органами соціального і пенсійного страхування, банками по кредитам) [40].

В результаті реалізації продукції (робіт, послуг) підприємство повинно не тільки відшкодувати витрати на її виробництво і збут, але ще отримувати позитивний результат своєї діяльності – прибуток. Незбалансованість обсягу виробництва продукції з її реалізацією негативно характеризує роботу підприємства. Отже, кожне підприємство повинно аналізувати, визначати та збалансовувати обсяги виробництва і реалізації продукції.

Обсяг виробництва і реалізації продукції є взаємозалежними показниками і на підприємстві вони повинні бути збалансованими. В умовах обмежених виробничих можливостей і необмеженого попиту на перше місце виходить обсяг виробництва продукції. Але в міру насичення ринку і посилення конкуренції не виробництво визначає обсяг продажів, а навпаки, можливий обсяг продажів є основою розробки виробничої програми. Підприємство має виробляти тільки ті товари і в такому обсязі, які воно може реально реалізувати [63, с.123]. Оскільки ТОВ «Техносервісексперт» є торговим підприємством, то слід дослідити обсяги закупівель та реалізації. Реалізація продукції – важлива заключна стадія кругообігу коштів будь-якого підприємства. Від того, як

організована система реалізації продукції, залежить неперервність виробничого процесу, оборотність оборотного капіталу, результати фінансово-господарської діяльності, рентабельність підприємства [66, с.108].

У межах даної кваліфікаційної роботи нами розроблені наступні завдання аналізу процесу реалізації продукції на торгівельних підприємствах (рис. 3.1) та етапи аналізу реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (рис. 3.2).

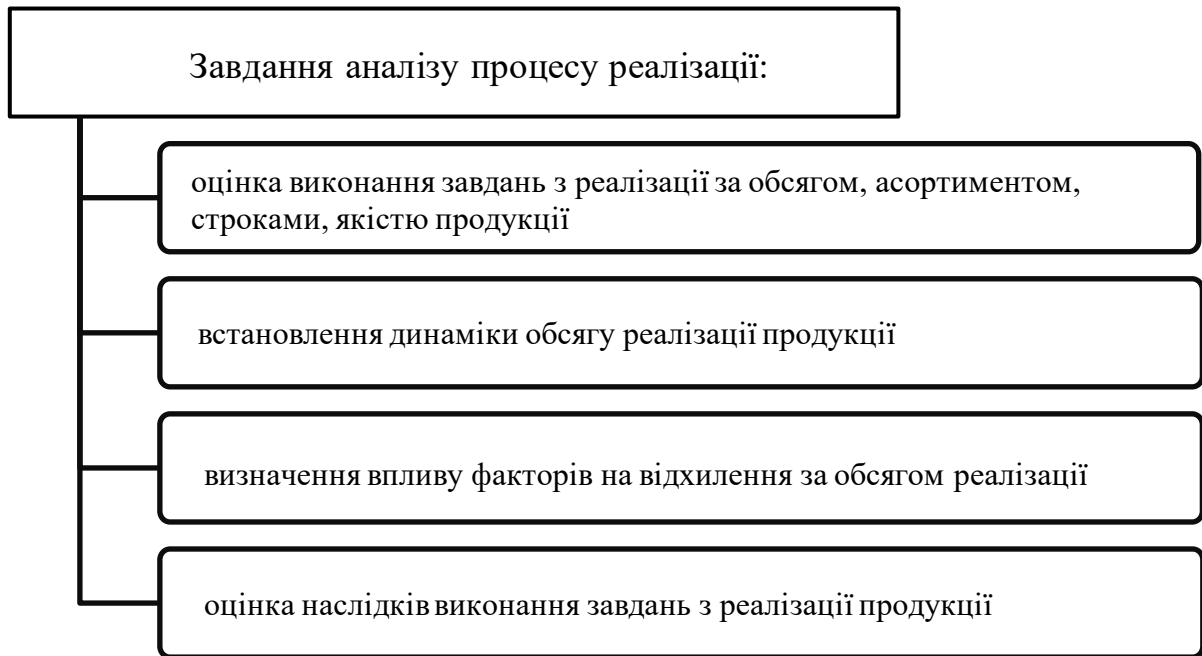

Рисунок 3.1 – Основні завдання аналізу процесу реалізації на підприємстві

Згідно чинного законодавства та Статуту підприємство здійснює реалізацію своєї продукції, інших матеріальних цінностей на підставі прямих угод (контрактів) державного замовлення, через товарні біржі, мережу власних торговельних підприємств. Темпи зростання обсягу виробництва (закупівель) і реалізації продукції, поліпшення її якості безпосередньо впливають на обсяг витрат, на прибуток і рентабельність підприємства.

Отже, на основі аналізу обсягів виробництва (закупівель) і реалізації продукції підприємство має можливість здійснювати регулювання, збалансування даних показників.

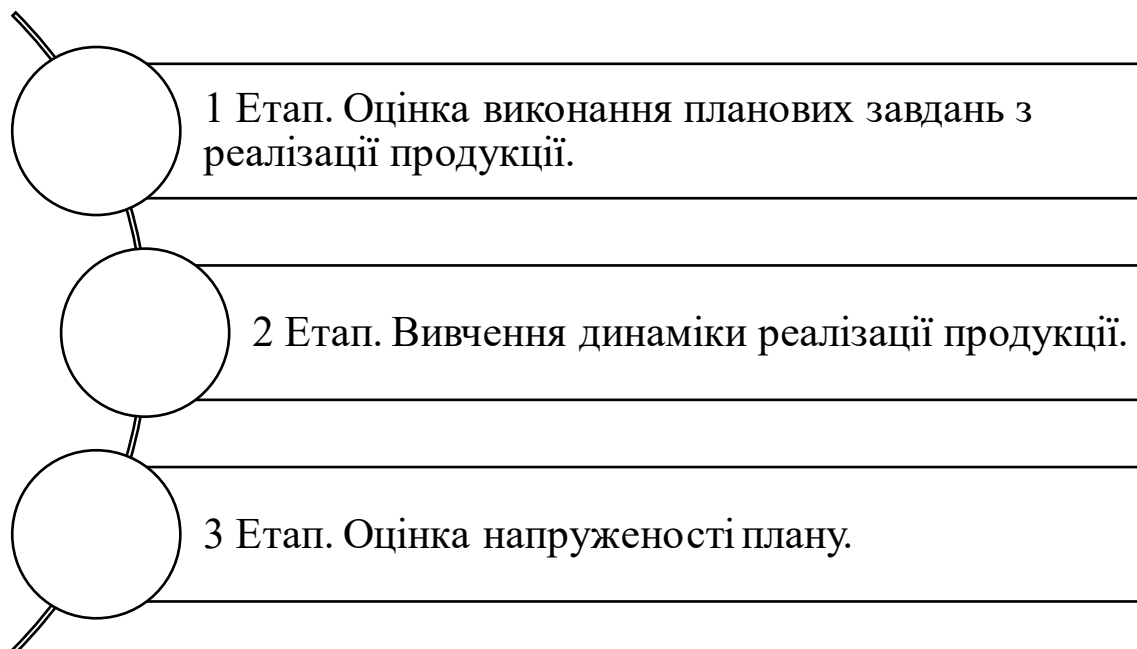

Рисунок 3.2 – Етапи аналізу реалізації продукції, товарів, робіт, послуг

Обсяг виробництва (закупівель) й продажу товарів (виконання, надання послуг) – це основні показники, що характеризують діяльність організації, і аналіз цих показників має значення з метою оцінки своєї діяльності як у етапі планування виробництва так і виконання планів. Тому не випадково аналізу показників випуску та реалізації продукції приділяють особливу увагу в системі економічного аналізу. Реалізованою вважається продукція, за яку надійшли кошти від покупця на рахунок підприємця.

Завданнями аналізу реалізації продукції є [68]:

- оцінка виконання завдань з реалізації за обсягом, асортиментом, строками, якістю продукції;
- встановлення динаміки обсягу реалізації продукції;
- визначення впливу факторів на відхилення за обсягом реалізації;
- оцінка наслідків виконання завдань з реалізації продукції.

Для аналізу використовуються дані:

- ф. №1 «Звіт підприємства по продукції»;

- ф. №2 «Звіт про фінансові результати»;
- ф. №22 «Зведена таблиця основних показників, які комплексно характеризують господарську діяльність підприємств»;
- бізнес-план підприємства;
- відомість №16, журнал-ордер №11, картки складського обліку готової продукції та ін.

Оцінка виконання планових завдань з реалізації, вивчення динаміки обсягу реалізації продукції проводиться за показником виторгу від реалізації продукції. Інформація, наведена у ф. №2, дає можливість визначити цей показник у двох оцінках. Основна мета аналізу обсягів виробництва і продажів продукції – пошук резервів збільшення обсягів реалізації рентабельної продукції шляхом розширення частки ринку й отримання максимального прибутку; викриття найефективніших шляхів збільшення обсягу випуску і поліпшення її якості; розвідка внутрішніх резервів зростання обсягу виробництва.

Аналіз обсягів виробництва і реалізації продукції починається з проведення аналізу динаміки і структури (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Динаміка обсягів реалізації продукції

Показники	2019	2020	2021	В середньому
Обсяг реалізації, тис. грн	826,3	1610,8	1819,6	1418,9
Ланцюговий темп росту, %	100	194,9	112,9	-
Базисний темп росту, %	100	194,9	220,2	-

Джерело: сформовано автором.

Середньорічні темпи росту обсягу реалізації:

$$\text{Ланцюговий темп росту} = {}^{3-1}\sqrt{1,0} \times 1,94 \times 1,12 = 1,47$$

$$\text{Базисний темп росту} = {}^{3-1}\sqrt{1,0} \times 1,94 \times 2,20 = 2,07$$

Проведене дослідження свідчить про те, що обсяги реалізації значно збільшилися, це зумовлено тим, що підприємство закуповує більші обсяги товарів та має розгалужену систему каналів реалізації, а також має значні залишки товарів на складі.

Обсяг реалізації продукції з кожним роком зростає. Про це свідчать середньорічні темпи росту. Середньорічний темп росту обсягів реалізації розрахований базисним методом становить 207%, а ланцюговим – 147%. Обсяг реалізації 2021 року у порівнянні з 2020 роком зріс на 120,2%. Тобто результати за останні 3 роки свідчать про позитивну тенденцію зростання обсягу реалізації продукції. Графічне відображення обсягів реалізації товарної продукції зображено на рисунку 3.3.

З рисунку видно, що обсяг реалізації поступово зростає з кожним роком. Найбільше зростання відбулося у 2021 році порівняно з 2020 роком.

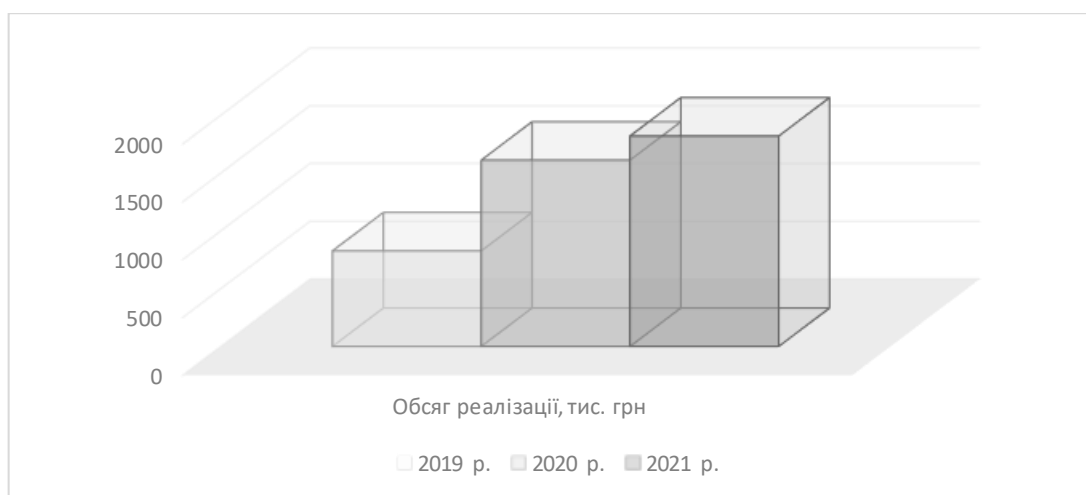

Рисунок 3.3 – Обсяг реалізації товарної продукції ТОВ «Техносервісексперт» за 2019 – 2021 роки

На нашу думку, у ході аналізу також необхідно також приділити увагу питомій вазі матеріальних витрат у собівартості продукції, яка характеризує рівень використання матеріальних ресурсів за структурою випуску продукції та розраховується як відношення суми матеріальних витрат до повної собівартості продукції. Передбачена також система показників для аналізу ефективності використання основних фондів на підприємстві (табл. 3.2).

Узагальненими показниками забезпеченості основними засобами є фондоозброєність і технічна озброєність. Вони характеризують відповідно

розмір усіх основних засобів та їх активної частини в розрахунку на одного працівника.

Показники технічної озброєності та фондоозброєності можна розрахувати по відношенню до чисельності робітників в найбільшу зміну. До загальних показників відносяться [1].

Таблиця 3.2 – Показники ефективності використання основних засобів

№ п/п	Показник	Формула розрахунку	Характеристика
1	2	3	4
1	Фондомісткість	$\frac{\Phi_k}{Вп}$	Характеризує забезпеченість підприємства основними засобами
2	Фондоозброєність	$\frac{\Phi_k}{Ч}$	Показує величину основних засобів на одного працівника
3	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	$\frac{\Phi_3}{М}$	Відображає питому вагу залишкової вартості основних засобів у загальній вартості майна підприємства
4	Коефіцієнт зносу основних виробничих засобів Φ_k Z_0	$\frac{Z_0}{\Phi_k}$	Показує ступінь зносу основних виробничих засобів
5	Коефіцієнт придатності основних виробничих засобів	1- K_3	Відображає частину основних засобів, придатну для експлуатації
6	Коефіцієнт оновлення основних засобів	$\frac{\Phi_в}{\Phi_k}$	Показує частку введених нових основних засобів у загальній вартості засобів
7	Коефіцієнт вибуття основних виробничих засобів	$\frac{\Phi_у}{\Phi_k}$	Характеризує інтенсивність вибуття основних виробничих засобів
8	Фондовіддача	$\frac{Вп}{\Phi_k}$	Характеризує ефективність використання основних виробничих засобів. Відображає суму виробленої продукції на одну гривню основних засобів

де, Φ_k – балансова вартість основних виробничих засобів;

$Вп$ – вартість виробленої продукції;

Φ_3 – залишкова вартість основних виробничих засобів;

М – вартість майна підприємства;

Зо – сума зносу основних виробничих засобів;

Ч – середньооблікова чисельність працівників;

Фу – вартість уведених основних виробничих засобів;

Фв – вартість виведених основних виробничих засобів;

Кз – коефіцієнт зносу основних виробничих засобів.

У діяльності досліджуваного підприємства позитивним є те, що матеріаломісткість (фондомісткість, енергомісткість) знижується за рахунок більш якісного технологічного обладнання, економічного витрачання матеріалів, фондів, енергії на виробництво одиниці продукції у кількісному виразі (норми), а також їх ціни шляхом заміни більш вартісних матеріалів на дешевші при недопущенні зниження якості продукції.

3.2 Аналіз обсягу реалізації продукції

Для аналізу виробництва і реалізації продукції використовують систему методів, серед яких важливе місце займає факторний індексний аналіз. Як і будь-який метод аналізу, індексний метод має свої недоліки, але він має й певні переваги перед іншими методами аналізу впливу чинників на результативний показник. Тому його проблематиці присвячується багато робіт. Так, Вашків П. Г. відмічає, що «безсумнівною перевагою індексних систем є можливість визначити на їх основі абсолютні величини зміни результативного показника через фактори» [40, с.234]. Ковалевський Г.В. пропонує найбільш ефективний спосіб індексного факторного методу – спосіб розрахункових систем [63, с. 23].

Для підприємств, які мають сезонний характер виробництва, одним із важливих завдань є оцінка сезонних коливань, а також прогнозування показників їх діяльності з урахуванням даного фактора. Сезонні коливання

відбуваються не лише у промисловості, а й у в багатьох інших сферах життєдіяльності, тому дослідження даного явища є актуальним. Так Нікітіна І. М., Попова Л. О. вивчають вплив сезонності на динаміку валового внутрішнього продукту [66, с.22], Микитенко М. Т., Недашківська Н. І. вивчають сезонні коливання у промисловості [68, с.90], Мазур М. В. доводить необхідність коригування індексу споживчих цін на сезонність [62, с. 26].

Обсяг виробництва та реалізації продукції на підприємствах враховується як у натуральних, так і у вартісних одиницях. Основним вихідним методом обліку є натуральний, тобто облік продуктів у властивих їм фізичних одиницях вимірювання. Такий облік є необхідною основою для інших способів обліку продукції. Тому в рамках підприємства організують суцільний облік продукції у натуральних вимірниках на основі облікової номенклатури – спеціального переліку усіх різновидів продукції [31, с.150]. Однак значення натурального методу обліку продукції цим не обмежується. Його дані характеризують обсяг виготовлених споживчих вартостей, пропорційність розвитку окремих виробництв і галузей, індустріальну міць країни, визначають її місце серед інших країн у виробництві найважливіших видів продукції.

Облік продукції у натуральних одиницях має певні обмеження. Він дає можливість характеризувати обсяг виробництва та реалізації лише конкретного виду або підвиду продукції, але не дозволяє одержати загальні підсумки обсягів різномірної продукції внаслідок несумірності конкретних видів споживчих вартостей.

Єдиним методом, за допомогою якого можна одержувати загальні обсяги випуску, відвантаження і реалізації різних видів продукції, охоплювати єдиним показником продукти, що мають різний ступінь готовності, відображати зміни у рівні якості виробів, обчислювати єдині за змістом показники продукції по підприємствах, галузях і економіці країни у цілому, є вартісний метод обліку продукції.

Порівняння окремих видів продукції у вартісних одиницях можливе

тому, що усі вони є продуктами праці, а ціна є грошовим вираженням упредметненої у товарі праці, показник величини вартості товару. Найбільш повно витрати праці враховані в роздрібних цінах, а та їхня частина, що безпосередньо відноситься до виробництва промислової продукції, – в оптових цінах підприємств (собівартість виготовлення плюс прибуток підприємствавиробника), що і визначає переважне використання саме цих цін на промислових підприємствах.

Обсяг продукції на промислових підприємствах у вартісному вираженні характеризується системою показників, серед яких показником, що відображає кінцевий результат роботи підприємства є саме реалізована продукція, оскільки врешті решт підприємство прагне отримати оцінку результатів своєї діяльності саме у вигляді коштів за реалізацію виготовленої продукції.

Показник обсягу реалізації продукції на підприємстві розраховується порізно залежно від виду обліку. У бухгалтерському обліку продукція вважається реалізованою у момент оформлення документів, незалежно від надходження платежів за неї, тобто це та продукція, яка відвантажена у звітному періоді. У податковому обліку для підприємств, що знаходяться на загальних умовах оподаткування, моментом реалізації продукції є перша подія: відвантаження продукції покупцеві або сплата ним за продукцію незалежно від того, коли вона була чи буде відвантажена. Для тих же підприємств, які є платниками єдиного податку, моментом реалізації продукції є виключно отримання коштів за продукцію. В управлінському обліку (для аналізу результатів діяльності підприємства) реалізованою, зазвичай, вважають сплачену покупцями продукцію.

Торговельні підприємства і організації аналізують товарооборот, використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, прибуток, рентабельність, дебіторська і кредиторська заборгованість.

Основні завдання аналізу матеріальних ресурсів є [1]:

– оцінка обґрунтованості обсягу замовлень на матеріальні ресурси у

відповідності до потреби в них;

- оцінка руху та структури споживання матеріальних ресурсів;
- оцінка ефективності використання виробничих запасів;
- аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів;
- визначення впливу факторів на зміну рівня ефективності використання матеріальних ресурсів;
- виявлення резервів економії матеріальних ресурсів та оцінка їх впливу на обсяг виробництва.

Для аналізу матеріальних ресурсів використовують планову, обліковозвітну, необлікову інформацію. Зокрема [7]:

- контракти, угоди на постачання сировини і матеріалів; план матеріально-технічного постачання;
- дані складського, синтетичного й оперативного обліку;
- акти по браку;
- Баланс (Звіт про фінансовий стан) приклад наведено (Додатки В, Д, Е);
- Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) приклад наведено (Додатки В, Д, Е);
- Примітки до річної фінансової звітності;
- статистичні форми № 4-мтп «Звіт про використання та запаси палива» (річна),
- № 11-мтп «Звіт про постачання та використання енергії» (річна).

Основними джерелами необлікової інформації є галузеві нормативні акти відповідних міністерств і відомств, дані інвентаризації, норми і нормативи втрачання матеріальних ресурсів, технічна і технологічна інформація, маркетингова інформація тощо.

Нормальне функціонування виробництва вимагає повноцінного забезпечення підприємства матеріальними ресурсами. Згідно з П(С)БО № 9, п. 6 матеріальними ресурсами треба вважати запаси предметів праці, які включають сировину, основні матеріали, комплектуючі вироби та інші

матеріали, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва та адміністративних потреб, і наявність яких є необхідною умовою ритмічної роботи підприємства [73].

Враховуючи, що в більшості галузей матеріального виробництва матеріальні ресурси займають найбільшу частку у витратах на виробництво, їх необхідно постійно поповнювати. Важливою умовою роботи підприємства є повна забезпеченість потреби в матеріальних ресурсах і джерелами їх покриття. Вони можуть бути:

а) до зовнішніх джерел відносяться матеріальні ресурси, що надходять від постачальників у відповідності з укладеними договорами.

б) внутрішні джерела – це скорочення витрат сировини, використання вторинної сировини, власного виготовлення матеріалів і напівфабрикатів, економія матеріалів у результаті впровадження досягнень НТП.

Оскільки ТОВ «Техносервісексперт» є торгівельним підприємством слід звернути особливу увагу на запаси, що входять до складу оборотних активів підприємства. Дослідження їх складу, структури та ступеня ліквідності можливе при застосування інформації з даних бухгалтерської звітності. Результати розрахунків представлені в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Аналіз структури оборотних активів

Вид продукції	Оборотні активи тис. грн.		Структура оборотних активів, %		Динаміка	
	2020	2021	2020	2021	Абсолютне відхилення, тис. грн	Темп росту, %
Запаси	549,9	741,0	74,4	56,3	+191,1	134,8
Дебіторська заборгованість	62,0	56,7	8,4	4,3	-5,3	91,5
Гроші та їх еквіваленти	104,5	485,7	14,1	36,7	+381,2	464,8
Інші оборотні активи	23,2	34	3,1	2,7	+10,8	146,6
Всього	739,6	1317,4	100	100	-	-

Проаналізувавши структуру оборотних активів

ТОВ «Техносервісексперт», ми бачимо, що у 2020 році найбільший внесок у формування оборотних активів підприємств внесли такі показники, як запаси – 549,9 тис. грн (74,4%), грошові кошти та їх еквіваленти, які становили 104,5 тис. грн. (14,4%). У 2021 р. серед інших оборотних активів записи складають меншу частку ніж в минулому році – 56,3%. У порівнянні з попереднім роком, сума запасів навпаки збільшилась на 191,1 тис. грн. У ході аналізу ми спостерігаємо збільшення не тільки запасів в частці оборотних активів, але й частки грошових коштів та їх еквівалентів.

Збільшення частки грошових коштів на 464,8 % є позитивним зрушенням і свідчить про підвищення підприємством своєї платоспроможності. Збільшення частки запасів свідчить про зростання потенціалу підприємства. Та на фоні збільшення загальної суми інших оборотних активів на 46,6%, можна зробити висновок, що керівництвом і управлінським персоналом підприємства було обрано раціональну господарську стратегію.

Іншими словами, будь-яке зростання вартості запасів повинне супроводжуватися таким же (або більшим) зростанням оборотності оборотного капіталу.

Оборотність товарних запасів характеризується рядом взаємозалежних показників: кількістю оборотів за певний період (коефіцієнт оборотності), сумою зайнятих на підприємстві оборотних активів на одиницю продукції (коефіцієнт завантаження), тривалістю одного обороту в днях.

Коефіцієнт оборотності товарних запасів – відображає число оборотів цього виду активів підприємства за аналізований період та розраховується за формулою 3.1:

$$K_{об} = \frac{ЧД}{\overline{ВЗ}}, \quad (3.1)$$

де ЧД – чистий дохід від реалізації товарів;

$\overline{ВЗ}$ – середня вартість товарних запасів.

Коефіцієнт завантаження – величина, обернена коефіцієнту оборотності. Цей показник показує, товарних запасів підприємства припадає на одну гривню чистого доходу від реалізації і розраховується за формулою 3.2:

$$K_{\text{зав}} = \frac{\overline{ВЗ}}{\text{ЧД}}, \quad (3.2)$$

Тривалість одного обороту – показує тривалість одного обороту товарних запасів у днях, та розраховується за формулою 3.3:

$$T_{\text{об}} = \frac{360}{K_{\text{об}}}, \quad (3.3)$$

Нами був проведений аналіз оборотності товарних запасів на ТОВ «Техносервісексперт», який відображено у табл. 3.4.

Таблиця 3.4 – Аналіз оборотності товарних запасів на ТОВ «Техносервісексперт»

Показники	2020	2021	Динаміка	
			Δ	Тр, %
Чистий дохід від реалізації, тис.грн	2158,9	2487,8	+328,9	115,2
Середня вартість запасів тис. грн.	1610,8	1819,6	+208,8	113,0
Коефіцієнт оборотності	1,34	1,37	+0,03	
Коефіцієнт завантаження	0,75	0,73	-0,02	
Термін обороту дн.	268,66	262,77	-5,89	

Проведений аналіз дає змогу стверджувати, що ефективність використання товарних запасів збільшилася. Про це свідчить збільшення кількості оборотів товарних запасів з 1,34 оборотів у 2020 році до 1,37 обороти у 2021 році. У результаті, зменшилася завантаженість товарних запасів на 0,2 в порівнянні з 2020 роком і складає 0,73 у 2021 році. Також зменшився термін обороту у 2021 році до 262,77 днів, що менше ніж у минулому році на 5,89 днів.

Для розуміння повної картини досліджуваної теми є доцільним провести факторний аналіз для оцінки впливу на зміну рівня запасів залежно від таких факторів як обсяг товарообороту та рівня запасів в розрахунку на 1 грн товарообороту.

Формула, яка відображає залежність між такими показниками як рівень товарних запасів, обсяг товарообороту та рівень запасів в товарообороті, виглядає наступним чином:

$$ТЗ=ТО\times PЗ_T \quad (3.4)$$

де, ТЗ – рівень товарних запасів,

ТО – обсяг товарообороту,

PЗ_T – рівень товарних запасів в товарообороті.

Вплив на зміну рівня товарних запасів обсягів товарообороту оцінюється наступним чином:

$$ДТО = PЗ_{T_0} \times (ТО_1 - ТО_0) \quad (3.5)$$

де ДТО – зміна товарообороту за період,

PЗ_{T₀} – рівень товарних запасів в товарообороті за попередній період,

ТО₁, ТО₀ – обсяг товарообороту відповідно у порівнювальних періодах.

Вплив на зміну рівня товарних запасів їх рівня в товарообороті оцінюється наступним чином:

$$ДPЗ_T = ТО_1 \times (PЗ_{T_1} - PЗ_{T_0}) \quad (3.6)$$

де ДPЗ_T – зміна рівня товарних запасів в товарообороті за період;

ТО₁ - обсяг товарообороту у звітному періоді;

$PЗ_{T1}, PЗ_{T0}$ – рівень товарних запасів в товарообороті відповідно за звітний та попередній періоди.

В таблиці 2.4 представлені необхідні вихідні дані та проведений факторний аналіз зміни обсягів товарних запасів ТОВ «Техносервісексперт».

У відповідності до даних таблиці можна зазначити, що в 2020 році зміна рівня товарних запасів за рахунок зміни обсягів товарообороту становить:

$$ДТО = 0,7 * 165,6 = 281,35 \text{ тис. грн.}$$

Зміна рівня товарних запасів за рахунок зменшення їх рівня на 1 грн. товарообороту становить:

$$ДРЗ_{то} = 428,6 * 0,4 = 171,4 \text{ тис. грн.}$$

Таблиця 3.5 – Факторний аналіз впливу товарообороту та рівня товарних запасів в 1 грн. товарообороту на рівень товарних запасів

Показники	2020	2021	± Δ	% відх.
Середній рівень товарних запасів, тис. грн.	549,9	741,0	+191,1	134,8
Чистий дохід (товарооборот), тис. грн.	263,7	428,6	+165,6	162,5
Рівень запасів в товарообороті	2,1	1,7	-0,4	-

Отже, головним чином на збільшення рівня товарних запасів ТОВ «Техносервісексперт» вплинуло зростання обсягів чистого доходу від реалізації (товарообороту), яке зумовило збільшення рівня запасів на 281,35 тис грн. За рахунок збільшення їх частки в 1 грн. товарообороту рівень запасів збільшився на 171,4 тис. грн., а з урахуванням дії факторів збільшення рівня товарних запасів становило 191,1 тис. грн.

3.3 Напрями вдосконалення аналітичного забезпечення електронної комерції на торговельних підприємствах України

Проведений аналіз відповідності методичного інструментарію, що

використовується керівництвом вітчизняних підприємств для оцінення ефективності використання матеріальних ресурсів на прикладі ТОВ «Техносервісексперт», вказує що, серед цілей розвитку в ринковому середовищі важливою є умова необхідності забезпечення конкурентоспроможності підприємства, тобто створення можливостей виробництва більш привабливих товарів як за якістю, так і за цінами. Переважання в собівартості вітчизняних товарів матеріальних витрат прямо свідчить, що конкурентоспроможність насамперед має забезпечуватися на основі оптимізації рівня виробничих витрат. Досягнення такої мети вимагає постійного оцінювання конкурентоспроможності підприємства й визначення впливу на її зміну факторів, які зумовлюють зміну ефективності використання матеріальних ресурсів.

Для виконання поставленого наукового завдання ми розробили методику аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів у контексті оцінки її впливу на конкурентоспроможність підприємства (рис. 3.5).

У цілому запропонований алгоритм аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів включає в себе сім етапів. Завданнями аналізу є:

- оцінення наявного стану використання матеріальних ресурсів на підприємстві;
- визначення конкурентних позицій підприємства за ключовими аналітичними показниками цієї предметної галузі дослідження;
- узагальнення наявних резервів (стратегічних прогалів) з позицій внутрішньої та конкурентної оцінки;
- розробка пропозицій (заходів) щодо їх мобілізації (усунення).

Об'єктом аналізу є сукупні матеріальні ресурси, оцінені в грошовому виразі як матеріальні витрати, а також їх основні (пріоритетні) види. Предметом аналізу є рівні аналітичних показників, виміряні в динаміці і за основними конкурентами.

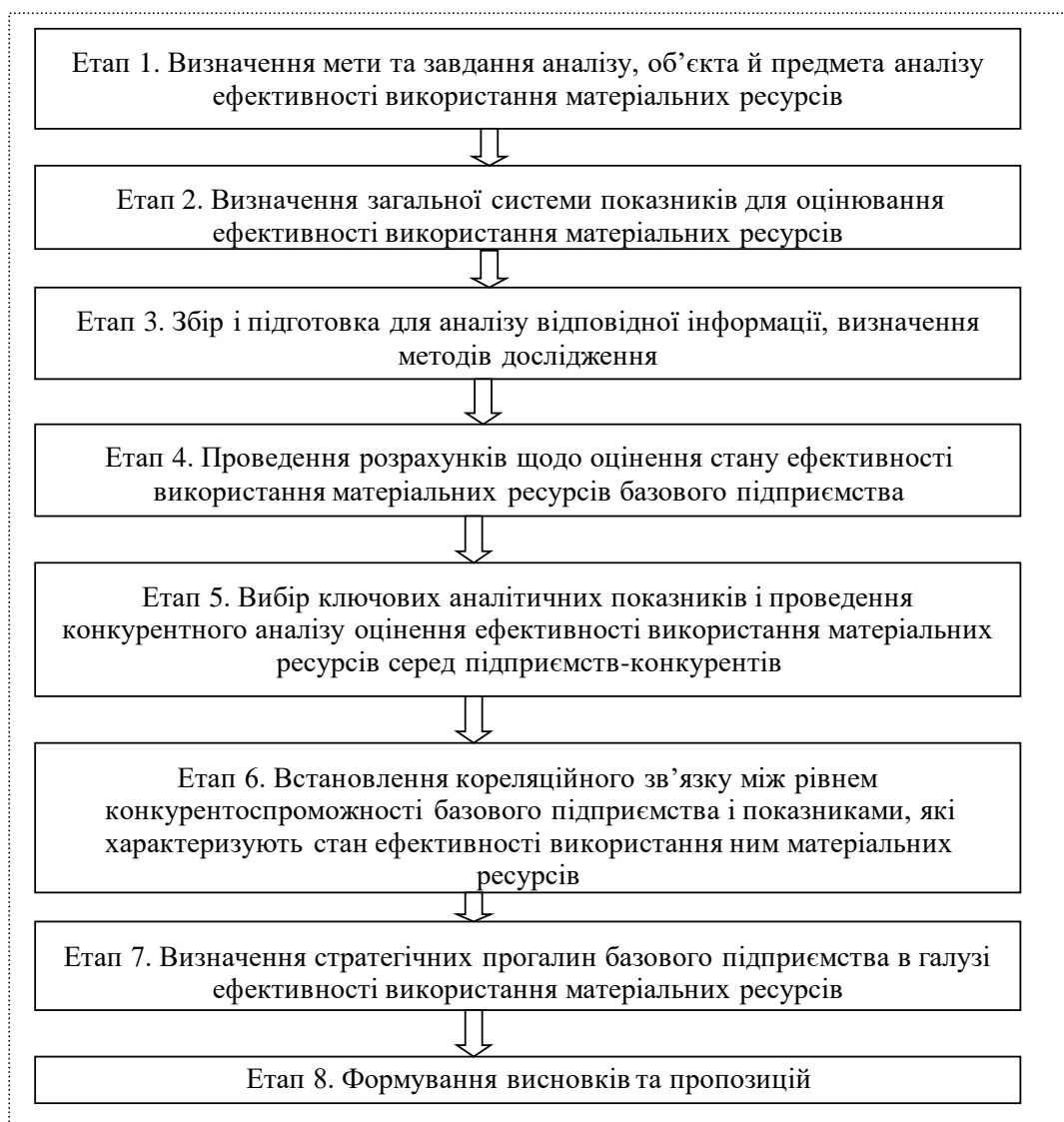

Рисунок 3.5 – Алгоритм аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів

Таким чином, підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів на сучасному етапі – одне з пріоритетних завдань кожного суб'єкта господарювання, оскільки саме матеріальні витрати в багатьох галузях становлять значну частину витрат виробництва, від яких в основному залежить розмір прибутку. Саме тому рівні узагальнених показників ефективності використання матеріальних ресурсів (зокрема, матеріаломісткість продукції, матеріаловіддача, питома вага матеріальних витрат у собівартості продукції, коефіцієнт використання матеріалів тощо) можна вважати ключовими факторами забезпечення конкурентоспроможності

підприємства.

Ми погоджуємося з думкою вітчизняного вченого Волошина С. В. про те, що цінування ефективності використання матеріальних ресурсів підприємства в ринкових умовах господарювання повинна передбачати як розгорнутий аналіз динаміки відповідних узагальнених та часткових показників, визначення впливу факторів на їх зміну, так і конкурентний аналіз, який доцільно проводити як за методом відхилень від середнього й кращого значення, так і на основі кореляційної залежності рівня конкурентоспроможності від рівня ключових аналітичних показників. Економічний механізм управління ефективністю використання матеріальних ресурсів підприємства в цілому має бути спрямованим на цілі розвитку підприємства й зображати основні управлінські впливи на процес формування вартості матеріальних ресурсів і підтримання її рівня на конкурентному рівні [5].

У межах даної роботи ми виділяємо наступні основні напрями удосконалення обліку виробничими запасами:

- узагальнення теоретико-методологічних основ обліку, аналізу і контролю виробничих запасів, визначення їх суті та класифікації;
- удосконалення методико-організаційних основ фінансового та управлінського обліку виробничих запасів, а також їх контролю;
- проектування системи економічного аналізу та контролю ефективності використання виробничих запасів; розробка системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами.

Зазначені пропозиції висунуто виходячи із припущення про те, що існує необхідність й одночасно можливість нових організаційних і методичних підходів у вирішенні проблем обліку запасів, пов'язаних, з однієї сторони, з переходом на ринкові відносини й міжнародні стандарти, з іншої – з широким впровадженням комп'ютерних технологій.

Поліпшенню ресурсопостачання сприяє впорядкування первинної документації, широке впровадження типових уніфікованих форм, підвищення рівня автоматизації обліково-обчислювальних робіт, забезпечення строгого порядку приймання, зберігання й витрат сировини, матеріалів, комплектуючих виробів тощо.

На нашу думку, необхідно також впроваджувати ефективні форми попереднього й поточного контролю за дотриманням норм запасів і витратами матеріальних ресурсів, приділяти більше уваги підвищенню вірогідності оперативного обліку руху напівфабрикатів, комплектуючих виробів, деталей і вузлів у виробництві. Дані бухгалтерського обліку повинні містити інформацію для знаходження резервів зниження собівартості продукції в частині раціонального використання матеріалів, зниження норм витрат, забезпечення належного зберігання.

Отже, значно поліпшити організацію обліку виробничих запасів можна, удосконалюючи процес документування, тобто ширше використовуючи накопичувальні документи (лімітно-забірні картки, відомості тощо.), картки складського обліку як витратний документ по відпущених матеріалах (бездокументальну систему оформлення витрат матеріалів). Доцільною також є розробка єдиної форми документа (на відпущення матеріалу), призначеної для машинної обробки. У цей документ варто включити всі об'єкти основного та допоміжного виробництва під відповідними кодами, які б указували напрям використання матеріальних ресурсів – основні вироби, запасні частини, товари народного споживання, разові замовлення, ремонтно-експлуатаційні потреби. Для того щоб уникнути помилок і порушень при зборі та реєстрації оперативних фактів про виробничі запаси, що підлягають обліку, ми пропонуємо, розробити детальні інструкції конкретним виконавцям (у вигляді посадових інструкцій, виписок з графіків документообігу) про порядок і терміни реєстрації даних, а також використовувати систему заохочень і покарань за виконання своїх обов'язків виконавцями.

Важливим також є механізм проведення контрольних заходів (ревізії,

звірки, інвентаризації) від організації яких залежить рівень ризику неефективної системи збору і реєстрації оперативного факту. Тому вважаємо доцільним використовувати на всіх ділянках обліку уніфікованих форм документації:

- створення графіків документообігу з обліку запасів і доведення до виконавців їх функцій при створенні і перевірці первинного документа;

- видача розпорядчої документації особам, що відповідають за здійснення тієї або іншої господарської операції, і мають право підпису первинних документів;

- контроль з боку працівників бухгалтерії за правильністю оформлення первинної документації з обліку виробничих запасів (включення в обов'язок бухгалтера, що робить обробку документа, цієї функції через посадові інструкції та встановлення відповідальності за її недотримання).

Таким чином, реалізація перелічених напрямів удосконалення обліку та аналізу матеріальних ресурсів вітчизняними підприємствами призведе до значного підвищення результативності їх фінансово-економічної діяльності, дозволить налагодити більш дієвий і менш трудомісткий облік, контроль за наявністю, рухом і використанням матеріальних ресурсів, а також досягти їх економії.

ВИСНОВКИ

Розвиток інформаційно-телекомунікаційних технологій та поширення мережі Інтернет у сучасному світі характеризуються стрімкістю та безперервністю своїх процесів. Впливаючи на усі сфери людської діяльності, дані явища ґрунтовно змінюють міжнародні та національні економіки, функціонування усіх бізнес-процесів та умови здійснення господарської діяльності. Поширеність та легкість доступу до мережі Інтернет зумовили появу нової форми торгівлі – електронної торгівлі.

Впровадження карантинних обмежень та широкомасштабне вторгнення Росії в Україну з 24 лютого 2022 року, значно скоротило кількість стаціонарних магазинів та, як наслідок, з одного боку, значно підвищився попит споживачів на послуги електронної комерції, а з іншого – зросла частка суб'єктів підприємницької діяльності, що бажають використовувати мережу Інтернет для реклами та продажу своїх товарів, робіт та послуг, а також залучення нових покупців як основний спосіб здійснення комерційної діяльності. Саме тому, було зосереджено увагу на особливостях регулювання фінансово-господарської діяльності, організації та ведення бухгалтерського обліку, формування методичних основ системи оподаткування на підприємствах, що здійснюють свою діяльність за допомогою мережі Інтернет. Адже несвоєчасне адаптування до таких мінливих умов діяльності може призвести до гальмування розвитку електронної комерції в державі та значних втрат податкових надходжень.

У роботі розкрита економічна сутність поняття «електронної комерції» та її вплив на зміну організації системи обліку суб'єктів господарювання. На основі теоретичного узагальнення ми удосконалили термінологічний апарат у сфері електронної комерції шляхом уточнення та розширення поняття «електронна комерція», що всебічно конкретизує об'єкти системи електронної комерції та об'єднує у собі головні особливості такої діяльності. Детально

проведене теоретичне дослідження дозволило обґрунтувати ототожнення таких економічних категорій як «електронна комерція» та «електронна торгівля». На сучасному етапі дії нормативно-правових актів ми зазначаємо, що електронна комерція (електронна торгівля) – це відносини, що виникають з приводу купівлі/продажу товарів, послуг та робіт та з метою отримання доходу і здійснюються поза стаціонарними торгівельними майданчиками за допомогою мережі Інтернет.

Ми виявили та дослідили ключові статті витрат, що пов'язані з розробкою та експлуатацією Інтернет-магазину та запропонували типові кореспонденції рахунків. Зазначені кореспонденції стосуються обліку витрат на розробку Інтернет-магазину, які можуть використовувати юридичні особи. Таблиця розроблена і для суб'єктів господарської діяльності, що не сплачують ПДВ, та для тих, хто робить відрахування по бюджету за зазначеним податком.

Запропоновано деталізацію Робочого плану рахунків та розроблено опис змісту запропонованих рахунків бухгалтерського обліку пов'язаних з визначенням доходу та витрат в електронній торгівлі; удосконалено кореспонденцію рахунків на підставі виділення основних складових ведення бухгалтерського обліку у сфері електронної торгівлі та визначення типізації розрахунків в сфері електронної комерції.

Проаналізували методи та форми здійснення розрахункових операцій з покупцями з приводу реалізації товарів, робіт та послуг через мережу Інтернет. Зазначили, що облік розрахунків зі споживачами, варто виокремлювати не тільки за видами розрахунків, але й за способами здійснення доставки замовлень. Врахували вимоги законодавства та існуючу практику при поділі розрахункових операцій в електронній комерції на три типи.

На основі проведеного аналізу нормативно-правового забезпечення були визначені проблемні аспекти в оподаткуванні операцій електронної торгівлі в Україні. Провівши ґрунтовне дослідження, ми дійшли до висновку, що стрімкий розвиток електронної торгівлі призводить до виникнення низки суперечливих та проблемних питань в організації та методиці бухгалтерського

обліку, оподаткуванні та процесі документування. Існуючі особливості ведення господарської діяльності у сфері електронної комерції вимагають наявності ґрунтовних роз'яснень та більш детального відображення у державних нормативно-законодавчих актах та формування відповідної науково-практичної бази. Сформовано пропозиції щодо покращення системи оподаткування операцій електронної торгівлі через впровадження веб-лічильника, що надасть можливість налагодження процедури реєстрації суб'єктів електронної комерції та взаємодії щодо обміну даними між фіскальними контролюючими органами на рівні держави.

Виявили, що торгівля через мережу Інтернет має свої особливості, порівняно з торгівлею через стаціонарні майданчики для продажів. Сучасні зміни, що виникають у сфері електронної торгівлі, потребують від системи бухгалтерського обліку адаптування до мінливих умов.

Отримані результати наукового дослідження спрямовані на підвищення достовірності відображення в обліку та звітності інформації щодо торгівельної діяльності через мережу Інтернет та можуть застосовуватися в вітчизняній практиці комерційних підприємств.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Багрій К. Л. Поняття матеріальних запасів підприємства: необхідність їх створення. *Науковий вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. 2009. Вип. IV Економічні науки. С. 104 – 109.
2. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/79662153.pdf> (дата звернення: 04.10.2023).
3. Бутенець Ф. Ф. Бухгалтерський облік в торгівлі : підручник. Житомир: ПП Рута, 2002. 576 с.
4. Владичин М. Б., Струк Н. С. Організація обліку зовнішньої економічної діяльності торговельних підприємств: стан і перспективи покращення. *Бізнесінформ*. 2015. № 7. С. 35 - 41.
5. Волошина С.В. Економічний механізм управління ефективністю використання матеріальних ресурсів підприємства. *Економіка і суспільство*. 2016. № 3. С. 159 – 64.
6. Гільорме Н. І., Доценко Т. В. Облікове-аналітичне забезпечення електронної форми торгівлі суб'єктів господарювання в Україні. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 7. С. 34 - 37.
7. Глушко А. Д. Методичні засади аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. № 6. 2019. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/6_2019/36.pdf (дата звернення: 25.11.2023).
8. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. Поточна редакція від 08.10.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 25.09.2023).
9. Господарський кодекс України. Поточна редакція від 12.01.2022. Дата оновлення: 12.01.2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 08.08.2023).
10. Гужавіна І. В. Особливості обліку запасів на торговельних

підприємствах. Ефективна економіка. 2020. № 12.
URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/92.pdf (дата звернення: 25.10.2023).

11. Дріга О. П. Проблеми обліку виробничих запасів підприємств України. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2922> (дата звернення: 25.10.2023).

12. Про захист прав споживачів : Закон України від 01.08.2021 № 1023-ХІІ. Дата оновлення: 01.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення: 07.09.2023).

13. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. Дата оновлення: 29.07.2022 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 25.09.2023).

14. Коваль Н. І. Сутність виробничих запасів як економічної категорії: обліковий та управлінські аспекти. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 7. С. 93 - 105.

15. Коваль Л. В. Облікова політика щодо запасів. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 1. С. 101 – 110.

16. Ковтуненко Ю. В. Аналіз методів оцінки запасів при їх вибутті. *ІХ Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України»*: зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19-22 трав. 2015 р.). Одеса, 2015. С. 47-49.

17. Кононов І. І. Управління зовнішньоекономічною діяльністю на основі моделі облікової політики експортно-імпортних операцій. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 1. С. 108 - 117.

18. Конституція України. Дата оновлення: 01.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 28.08.2023).

19. Кравченко О. В., Пастернак Я. П. Організація первинного обліку виробничих запасів та особливості їх відображення в обліковій політиці підприємства. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2020. № 1 (32). С. 138 – 146.
20. Крегул Ю., Батрименко В., Батрименко В. Правове регулювання міжнародної електронної комерції. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2018. № 2. С. 136-147.
21. Кримінальний кодекс України. Дата оновлення: 05.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 08.09.2023).
22. Кужелюк А.В. Інтернет-торгівля: здійснення та облік. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 9. С. 797-801. URL: <http://global-national.in.ua/archive/9-2016/163.pdf> (дата звернення: 10.09.2023).
23. Ловська І. Д. Виробничі запаси як облікова категорія: пошук конверційності. *Вісник ЖДТУ*. 2012. № 4(62). С. 137 - 139.
24. Маєвська А. Електронна комерція і право : навч.-метод. посіб. Харків, 2010. 256 с.
25. Макарова М. Ефективність застосування мережних технологій в компаніях : монографія. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2008. 186 с.
26. Мацьків Г. В., Ціцька Н. Є., Мирончук З. П. Обліково-аналітичне забезпечення електронної комерції в аграрному бізнесі. *Економічний простір*. 2020. № 153. С. 105 - 109.
27. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: Наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2. Дата оновлення: 14.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text> (дата звернення: 25.10.2023).
28. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 (МСБО) «Запаси»
Поточна редакція від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text (дата звернення: 25.10.2023).

29. Міщенко В. І., Шаповалов А. В., Юрчук Г. В. Електронний бізнес на ринку фінансових послуг : практ. посіб. Київ : Товариство «Знання», КОО, 2003. 278 с.
30. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку «Нематеріальні активи» : від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_050#Text (дата звернення: 16.09.2023).
31. Остап'юк Н. А. Методика оцінки фінансового стану підприємства в умовах інфляції. *Вісник ЖДТУ*. 2011. № 1(55). С. 127 – 129.
32. Офіційний сайт: BAS Бухгалтерія. URL : <https://uit.kiev.ua/product/bas-buhgalterija/> (дата звернення: 19.10.2023).
33. Офіційний сайт: MASTER: БУХГАЛТЕРІЯ. URL : <https://masterbuh.com/product/buhgalteriya> (дата звернення: 19.10.2023).
34. Офіційний сайт: MEDOC - Обирайте рішення для своєчасної звітності та миттєвого обміну електронними документами. URL : <https://medoc.ua/> (дата звернення: 19.10.2023).
35. Офіційний сайт: Дебет Плюс - Послуги з автоматизації бухгалтерського, оперативного та фінансового обліку. URL : <https://debet.com.ua/> (дата звернення: 19.10.2023).
36. Офіційний сайт: Облік SaaS: нові технології обліку та управління. URL: <https://oblik.ua/uk/documentation/konfiguratsii> (дата звернення: 19.10.2023).
37. Офіційний сайт: Онлайн-бухгалтерія Dilovod. URL : <https://dilovod.ua/> (дата звернення: 19.10.2023).
38. Очеретько Л. М., Пальцева М. В. Шляхи вдосконалення методів оцінки вибуття виробничих запасів. *Сталий розвиток економіки*. 2014. № 2. С. 141 - 147.
39. Паламаренко Ю. О. Особливості бухгалтерського обліку і оподаткування в інтернет - торгівлі. *Облік та фінанси*. 2012, №1. С. 63-66. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/osoblivosti-buhgalterskogo-obliku-i-opodatku-vannya-v-internet-torgivli.html> (дата звернення: 12.09.2023).

40. Петрович М. Л. Економіка та фінанси підприємства : підручник. Львів : Магнолія. 2014. С. 406 – 411.
41. Плескач В., Бородачова Н. Аналітичний документ: Як уряду України розбудувати державну політику у сфері е-торгівлі. 2018. С. 37-41. URL: https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/web_E-commercecivicsynergyua2018.pdf (дата звернення: 12.09.2023).
42. Плескач В., Затонацька Т. Електронна комерція : підручник. Київ : Знання, 2007. 535 с.
43. Подаков Є. С., Пристемський О. С. Актуальні проблеми використання програмного забезпечення для ведення обліку та формування звітності. *Економіка і суспільство*. 2018. № 16. С. 942 - 946.
44. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення: 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 08.09.2023).
45. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі непродовольчими товарами : Наказ Міністерства економіки України № 104 від 19.04.2007. Дата оновлення: 02.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1257-07#Text> (дата звернення: 07.09.2023).
46. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс» : Наказ Міністерства фінансів України від 21.06.1999 р. № 396/3689. Дата оновлення: 19.03.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0396-99#Text> (дата звернення: 25.10.2023).
47. Польова Т. В., Охрей Т. С. Методично-організаційні особливості обліку виробничих запасів підприємств. *Економічний простір*. 2020. № 160. С. 124 -128.
48. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. Дата оновлення: 01.01.2023 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 25.09.2023).
49. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон

України від 16.07.1999 р. № 996-XIV ВР. Дата оновлення: 10.08.2022 р.
URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 25.09.2023).

50. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. Дата оновлення: 13.02.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19>(дата звернення: 25.09.2023)

51. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. Дата оновлення: 07.11.2018. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/on show/851-15](https://zakon.rada.gov.ua/laws/on%20show/851-15) (дата звернення: 08.10.2023).

52. Про електронну комерцію : Закон України від 03.09.2015 р. № 675-VIII. Дата оновлення: 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>(дата звернення: 08.10.2023).

53. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг : Закон України від 06.07.95 № 265/95- ВР. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95 - %D0%B2%D1%80#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80#Text) (дата звернення: 13.10.2023).

54. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерство фінансів України від 28.02.2013 р. № 336/22868. Дата оновлення: 17.02.2023 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 25.09.2023).

55. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку : Наказ Міністерство фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. Дата оновлення: 01.01.2023 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення: 02.10.2023).

56. Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів : Постанова Кабінет Міністрів України від 15.06.2006 р. № 833. Дата оновлення: 13.03.2019 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/833-2006->

%D0%BF#Text (дата звернення: 04.10.2023).

57. Про затвердження Правил продажу товарів на замовлення та поза торговельними або офісними приміщеннями : наказ Міністерства економіки України № 103 від 19.04.2007. Дата оновлення: 02.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1181-07#Text> (дата звернення: 09.09.2023).

58. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі непродовольчими товарами : наказ Міністерства економіки України № 104 від 19.04.2007. Дата оновлення: 02.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1257-07#Text> (дата звернення: 07.09.2023).

59. Про здійснення операцій з використанням електронних платіжних засобів : Постанова Правління національного банку України від 05.11.2014 № 705. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0705500-14#Text> (дата звернення: 13.09.2023).

60. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 04.02.1998 № 74/98-ВР Дата оновлення: 01.08.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19> (дата звернення: 24.09.2023).

61. Проскуріна Н. М., Конєва А. В. Електронна комерція: особливості системи бухгалтерського обліку. *Економіка та суспільство*. № 4, 2021. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/34> (дата звернення: 25.02.2023).

62. Радева О. Г. Аналіз обсягу випуску та реалізації готової продукції на підприємстві ТОВ «ТІСІЕС ГРУП». *International scientific e-journal*. №4. 2019. URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.04.35.html> (дата звернення: 17.10.2023).

63. Рибалкін В., Мамічева Л. Д. Механізм і форми реалізації акціонерної власності. *Економіка України*. 2012. №4. С. 67–74.

64. Роева О. С. Організаційні засади побудови бухгалтерського обліку запасів в процесі інноваційної діяльності: нормативно-правовий аспект. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2020. № 4(37). С. 274 - 290.

65. Рудницька О. Управлінський облік товарних запасів у місцях зберігання на торговельних підприємствах. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2016. № 3. С. 45 - 57.
66. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. Посібник. Київ : Знання. 2007. С. 668.
67. Садовська І. Б. Організація обліку : навч. посіб. Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2013. 563 с.
68. Синькевич Н. І. Економічний аналіз: Курс лекцій. Тернопіль: ТНТУ імені Івана Пулюя. 2018. С. 97 – 99. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/24763/1/Ekonomichnyj_analiz_konspekt.pdf (дата звернення: 13.09.2023).
69. Скрипник М. І., Галатенко А. М. Сучасний підхід до організації обліку запасів на підприємстві. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4485> (дата звернення: 10.11.2023).
70. Смірнова І. В., Смірнова Н. В. Методичні підходи до формування облікової політики імпортерських операцій. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2017. № 31. С. 197 - 207.
71. Супрунова І. В., Кирилюк Б. І. Особливості оцінки запасів в умовах комп'ютеризації бухгалтерського обліку. *Бізнесінформ*. 2017. № 4. С. 302 – 308.
72. Товкун Л. В. Актуальні питання правового регулювання електронної комерції в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. С. 282-285.
73. Фесенко В. В. Аналіз фінансових результатів підприємств України. *Ефективна економіка*. №1. 2020. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/1_2020/5.pdf (дата звернення: 10.11.2023).
74. Шалева О. І. Електронна комерція : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 216 с.
75. Шевців Л. Ю., Мосолова Ю. О. Облікова політика в управлінні

діяльністю підприємств за умов гармонізації обліку та звітності. *Бізнесінформ*. 2020. № 3. С. 260 – 269.

76. Шендригоренко М. Т. Облік виробничих запасів: актуальні питання та напрямки їх вирішення. *Вісник Криворізького економічного інституту КНУ*. 2013. № 2. С. 102 - 106.

77. Шпінь В. В., Мельник Т. Г. Методика оцінки запасів підприємства за вітчизняними і міжнародними стандартами обліку. *«Young Scientist»*. 2021. № 1 (89). С. 213 – 219.

78. Chaffey D. E-business and E-commerce Management. Strategy, Implementation and Practice. *Prentice Hall*. Italy, 2009. pp. 103-105. <https://eclass.emt.ihu.gr/modules/document/file.php/AD183/e-books/dave-chaffey-e-business-and-e-commerce-management-strategies-4th-ed-qwerty80.pdf> (дата звернення 26.02.2023)

79. Khurana A. Advantages of E-commerce Over Traditional Retail. URL: <https://www.thebalancesmb.com/advantagesof-ecommerce-1141610> (дата звернення: 18.09.2023).

80. Soboliev V. O. (2019). The essence of the basic concepts of Internet commerce. URL: http://www.rusnauka.com/15_DNI_2008/Economics/33645.doc. ht (дата звернення: 25.08.2023).

81. Tkachenko, S.O. and Diadin, A.S. (2015), «E-commerce: the way of increasing the culture of servicing customers», *BiznesInform*, vol.11, pp. 200-204.

82. United Nations Conference on Trade and Development. (2015). Information economy report. URL: <http://unctad.org/en/pages/PublicationWebflyer.aspx?publicationid=1146> (дата звернення: 15.09.2023).

83. What is B2B2C E-Commerce? URL: <https://www.thebalancesmb.com/b2b2c-ecommerce-1141601> (дата звернення: 22.09.2023).

ДОДАТОК А

Таблиця А.1 – Методи оцінки вибуття запасів

Метод	Сутність методу	Переваги	Недоліки
Ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів	Застосовується до запасів, які відпускаються, та послуг, що виконуються для спеціальних замовлень і проєктів, а також до запасів, які не заміняють одне одного.	<ul style="list-style-type: none"> – висока точність результату; – підприємство може регулювати прибуток шляхом продажу більш дорогих або менш дорогих запасів. 	<ul style="list-style-type: none"> – трудомісткість методу; – однакові запаси можуть враховуватися по різній вартості, що не завжди зручно.
Середньозваженої собівартості	<p>1. Проводиться щодо кожної одиниці запасів діленням сумарної вартості залишку таких запасів на початок звітного місяця і вартості одержаних у звітному місяці запасів на сумарну кількість запасів на початок звітного місяця і одержаних у звітному місяці запасів.</p> <p>2. Оцінка кожної операції з вибуття запасів може здійснюватись за середньозваженою собівартістю діленням сумарної вартості таких запасів на дату операції на сумарну кількість запасів на дату операції.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – показує об'єктивну картину запасів на підприємстві; – значення чистого прибутку буде найбільш відповідає фактичному; – рівномірність списання запасів; – відображення реального стану залишків запасів та їх вартості у фінансовій звітності; – низька трудомісткість, метод не вимагає детального обліку руху кожної одиниці запасів. 	<ul style="list-style-type: none"> – не приділяється увага останнім за часом цінам, а вони доречніші в оцінці доходу й при прийнятті управлінських рішень; – використання даного методу інколи може дати досить великі відхилення, що призведе до помилкового відображення витрат у фінансовій звітності, а саме Балансі; – в період підвищення цін метод призводить до того, що підприємства оголошують більший прибуток, ніж справедливий, у результаті чого сплачуються надлишкові кошти у вигляді податків.
ФІФО	Базується на припущенні, що запаси використовуються у тій послідовності, у якій вони надходили до підприємства (відображені у бухгалтерському обліку), тобто запаси, які ї	<ul style="list-style-type: none"> – простота використання; – можливість маніпулювати прибутком; – залишки невикористаних запасів відображаються у фінансовій звітності за цінами, максимально 	<ul style="list-style-type: none"> – вплив зовнішніх чинників економічного життя держави на показник валового прибутку окремо взятого підприємства; – витрати списуються на собівартість реалізованої

Продовження таблиці А1

	першими відпускаються у виробництво (продаж та інше вибуття), оцінюються за собівартістю перших за часом надходження запасів.	наближеними до ринкової вартості на дату складання; – вигідно застосувати при плановому скороченні купівлі матеріалів і при очікуванні падіння цін на виготовлену продукцію; – в період постійного зростання цін метод дає найбільш високий з можливих рівень чистого доходу.	продукції за закупівельними цінами, що призводить до заниження величини витрат; – у період зростання цін підприємства оголошують більший прибуток, ніж справжня і виплачують надлишкові кошти у вигляді прибуткових податків; – метод завищує фінансові результати в умовах інфляції.
Нормативних затрат	Полягає у застосуванні норм витрат на одиницю продукції (робіт, послуг), які встановлені підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання запасів, праці, виробничих потужностей і діючих цін.	– при обліку відхилень від норми з'являється можливість поточного оперативного обліку витрат; – контроль за здійсненням режиму економії; – складання калькуляції по видах товарів – відхилення враховують по групах однорідної продукції; – менша кількість числа об'єктів калькулювання; – нормативна калькуляція охоплює п значну частину витрат; – можливість рідше здійснювати інвентаризацію незавершеного виробництва.	– необхідність постійного перегляду норм використання запасів, праці, виробничих потужностей і діючих цін.
Ціни продажу	Заснований на застосуванні підприємствами роздрібною торгівлі середнього проценту торговельної націнки товарів.	– даний метод є зручним для застосування саме в роздрібній торгівлі, тому що не потребує громіздких і детальних розрахунків.	– у балансі відображається продажна вартість товарів за вирахуванням нереалізованої торгової націнки; – розрахована у такий спосіб величина досить приблизна і може відхилитися від реальної вартості товарів.

Джерело: складено авторами.

ДОДАТОК Б

Увага! Оплата цього рахунку означає погодження з умовами поставки товарів. Повідомлення про оплату є обов'язковим, в іншому випадку не гарантується наявність товарів на складі. Товар відпускається за фактом надходження коштів на п/р Постачальника, самовивозом, за наявності довіреності та паспорта.

Зразок заповнення платіжного доручення

Отримувач	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ"		
Код	30594500		
Банк отримувача	КРЕДИТ рах. №		
ЗАП.РУ ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК", М.ЗАПОРІЖЖЯ	UA533133990000026005055718442		

Рахунок на оплату № 265 від 15 листопада 2021 р.

Постачальник: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ"
п/р UA533133990000026005055718442 у банку ЗАП.РУ ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК", М.ЗАПОРІЖЖЯ,
Україна, 01054, місто Київ, вул.Липинського В'ячеслава, будинок № 12Б, тел.: (061) 764-88-11,
код за ЄДРПОУ 30594500, ІПН 305945008290

Покупець: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ПЛАНЕТА ОБЛАДНАННЯ"
Тел.: 044-583-06-46

Договір: Основной договор

№	Артикул	Товари (роботи, послуги)	Кількість	Ціна без ПДВ	Сума без ПДВ
1	026179	Автономний пусковий пристрій та джерело живлення, БУСТЕР GISPACK 750 12В в комплекті з зарядним пристроєм на 12В від мер ежі 220В та мідними кабелями	1 шт	8 702,67	8 702,67

Разом: 8 702,67
Сума ПДВ: 1 740,53
Всього із ПДВ: 10 443,20

Всього найменувань 1, на суму 10 443,20 грн.

Десять тисяч чотириста сорок три гривні 20 копійок
У т.ч. ПДВ: Одна тисяча сімсот сорок гривень 53 копійки

Виписав(ла): _____

ДОДАТОК В

Додаток 2
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова звітність" (пункт 5 розділу І)

Фінансова звітність мікропідприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Коди		
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ	за ЄДРПОУ	2020	01	1
Територія <u>ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСТЬ, М. ЗАПОРІЖЖЯ, ВОЗНЕСЕНІВСЬКИЙ Р-Н</u>	за КОАТУУ	30594500		
Організаційно-правова форма господарювання <u>Товариство з обмеженою відповідальністю</u>	за КОПФГ	2310137200		
Вид економічної діяльності <u>Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням</u>	за КВЕД	240		
Середня кількість працівників, <u>3</u>		46.69		
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон <u>69035 УКРАЇНА, Запорізька область, м. Запоріжжя, пр. Соборний, 180, А</u>		0617648811		

I. Баланс на 31.12.2019 р. Форма № І-мс Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби	1010	12.9	14.3
первісна вартість	1011	56.0	71.2
знос	1012	(43.1)	(56.9)
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	12.9	14.3
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	129.0	549.9
Поточна дебіторська заборгованість	1155	36.9	62.0
Гроші та їх еквіваленти	1165	87.7	104.5
Інші оборотні активи	1190	19.8	23.2
Усього за розділом II	1195	273.4	739.6
Баланс	1300	286.3	753.9
Пасив			
I. Власний капітал			
Капітал	1400	7.4	7.4
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	141.5	263.7
Усього за розділом I	1495	148.9	271.1
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	64.9
Поточна кредиторська заборгованість за:			
товари, роботи, послуги	1615	2.8	-
розрахунки з бюджетом	1620	3.0	26.9
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	118.1	391.0
Усього за розділом III	1695	123.9	482.8
Баланс	1900	286.3	753.9

Продовження ДОДАТКУ В

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2019Форма № 2-мс
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2 158.9	1 097.9
Інші доходи	2160	49.3	5.1
Разом доходи (2000+2160)	2280	2 208.2	1 103.0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 610.8)	(826.3)
Інші витрати	2165	(448.2)	(256.4)
Разом витрати (2050+2165)	2285	2 059.0	1 082.7
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	149.2	20.3
Податок на прибуток	2300	(26.9)	(3.7)
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	-	-
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300 - (+) 2310)	2350	122.3	16.6

Керівник

(підпис)

Рева Дмитро Миколайович

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Ужва Оксана Олександрівна

(ініціали, прізвище)

ДОДАТОК Д

Зареєстровано за №: 40044
 Код ЄДРПОУ:
 Дата реєстрації: 24.02.2021 15:53

Додаток 2
 до Національного положення (стандарту)
 бухгалтерського обліку
 25 "Спрощена фінансова звітність" (пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність мікропідприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Коди		
		2021	01	1
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ	за ЄДРПОУ	30594500		
Територія ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСТЬ, М. ЗАПОРІЖЖЯ, ВОЗНЕСЕНІВСЬКИЙ Р-Н	за КОАТУУ	2310137200		
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240		
Вид економічної діяльності Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням	за КВЕД	46.69		
Середня кількість працівників, 3				
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон 69035 Україна, Запорізька область, м. Запоріжжя, пр. Соборний, 180, А		0617648811		

I. Баланс на **Форма № 1-мс** **Код за ДКУД** **1801006**
 на **31.12.2020** р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби	1010	14.3	16.0
первісна вартість	1011	71.2	84.0
знос	1012	(56.9)	(68.0)
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	14.3	16.0
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	549.9	741.0
Поточна дебіторська заборгованість	1155	62.0	56.7
Гроші та їх еквіваленти	1165	104.5	485.7
Інші оборотні активи	1190	23.2	34.0
Усього за розділом II	1195	739.6	1 317.4
Баланс	1300	753.9	1 333.4
Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Капітал	1400	7.4	7.4
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	263.7	428.6
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	271.1	436.0
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	64.9	323.1
Поточна кредиторська заборгованість за:			
товари, роботи, послуги	1615	-	-
розрахунки з бюджетом	1620	26.9	42.1
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	391.0	532.2
Усього за розділом III	1695	482.8	897.4
Баланс	1900	753.9	1 333.4

Продовження ДОДАТКУ Д

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2020Форма № 2-мс
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2 487.8	2 158.9
Інші доходи	2160	21.3	49.3
Разом доходи (2000+2160)	2280	2 509.1	2 208.2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 819.6)	(1 610.8)
Інші витрати	2165	(488.4)	(448.2)
Разом витрати (2050+2165)	2285	2 308.0	2 059.0
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	201.1	149.2
Податок на прибуток	2300	(36.2)	(26.9)
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	-	-
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300 - (+) 2310)	2350	164.9	122.3

Керівник

(підпис)

Рева Дмитро Миколайович

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Ужва Оксана Олександрівна

(ініціали, прізвище)

ДОДАТОК Е

За реєстраційною № 371 401647646
Київська
Дата реєстрації: 20.03.2022 16:22:04

Додаток 2
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
25 "Спрощена фінансова звітність" (пункт 4 розділу II)

Фінансова звітність мікропідприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Коди
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ТЕХНОСЕРВІСЕКСПЕРТ"	2022 01 1	30594500
Територія ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСТЬ, М. ЗАПОРІЖЖЯ, ВОЗНЕСЕНІВСЬКИЙ Р-Н	за СДРПОУ	UA23060070010154443
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КАТОТТГ *	240
Вид економічної діяльності Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням	за КОПФГ	46.69
Середня кількість працівників, з	за КВЕД	
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком		
Адреса, телефон 69035 Україна, Запорізька область, м. Запоріжжя, пр. Соборний, 180, А		0617648811

I. Баланс на	Форма № 1-мс	Код за ДКУД	1801006
на 31.12.2021 р.			

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби:	1010	16.0	52.2
первісна вартість	1011	84.0	132.0
знос	1012	(68.0)	(79.8)
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	16.0	52.2
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	741.0	1 300.3
Поточна дебіторська заборгованість	1155	56.7	122.9
Гроші та їх еквіваленти	1165	485.7	505.2
Інші оборотні активи	1190	34.0	111.1
Усього за розділом II	1195	1 317.4	2 039.5
Баланс	1300	1 333.4	2 091.7

Пасива	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Капітал	1400	7.4	7.4
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	428.6	725.9
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	436.0	733.3
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	323.1	263.8
Поточна кредиторська заборгованість за:			
товари, роботи, послуги	1615	-	376.2
розрахунки з бюджетом	1620	42.1	69.0
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	532.2	649.4
Усього за розділом III	1695	897.4	1 358.4
Баланс	1900	1 333.4	2 091.7

Продовження ДОДАТКУ Е

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2021

Форма № 2-мс

Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4 101.7	2 487.8
Інші доходи	2160	62.0	21.3
Разом доходи (2000+2160)	2280	4 163.7	2 509.1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 937.9)	(1 819.6)
Інші витрати	2165	(863.2)	(488.4)
Разом витрати (2050+2165)	2285	(3 801.1)	(2 308.0)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	362.6	201.1
Податок на прибуток	2300	(65.3)	(36.2)
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	-	-
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300 - (+) 2310)	2350	297.3	164.9

Керівник

(підпис)

Рева Дмитро Миколайович

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер *

(підпис)

Ужва Оксана Олександрівна

(ініціали, прізвище)

* Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад